ISSN 1846-3827

Grb i Zastava

Glasnik Hrvatskog grboslovnog i zastavoslovnog društva
Broj 2, Godina I.
Zagreb, prosinac 2007.

Bulletin of the Croatian Heraldic & Vexillologic Association
Number 2, Volume I, Zagreb, December 2007

XXII. međunarodni veskilološki kongres
22nd International Congress of Vexillology

XXII. međunarodni veksilološki kongres **FlagBerlin 2007** održan je od 5. do 10. kolovoza 2007. godine u palači Berlinskog arsenala (*Zeughaus*) koja je dom Njemačkom povijesnom muzeju (*Deutsche Historishes Museum*, DHM) u samom središtu Berlina na početku *Unter den Linden* preko puta *Opere*. Veksilološke kongrese, kao što je poznato, svake neparne godine organizira **Međunarodna federacija veksiloloških udruga** (*Fédération Internationale des Associations Vexillologiques*, FIAV), zajedno s domaćinima, koji su ovoga puta bili DHM i **Njemačko društvo za zastavoslovlje** (*Deutsche Gesellschaft für Flaggenkunde*, DGF). Na Kongresu je sudjelovalo preko 140 sudionika iz 34 zemlje sa svih krajeva globusa. Sudionici su bili predstavnici pojedinih nacionalnih veksiloloških i heraldičkih organizacija, predstavnici državnih tijela odgovornih za heraldiku u zemljama u kojima su ustrojeni takvi uredi (državni heraldi), predstavnici heraldičkih ureda ministarstava obrane i oružanih snaga, predstavnici heraldičkih i veksiloloških instituta, muzejski djelatnici koji se bave zbirkama grbova i zastava, predstavnici proizvođača zastava te drugi pojedinačni istraživači na ovom području.

Organizaciju Kongresa predvodio je g. **Gerd Veres**, njemački veksilolog, koji je uzgred budi rečeno, bio posljednji istočnonjemački veleposlanik u Mađarskoj i koji vješto govori pola tuceta svjetskih jezika, i tijekom cijelog Kongresa bio je glavna pokretačka snaga. Kako je gotovo polovina sudionika izabrala za smještaj nedaleki hotel *Aleksander Plaza*, neslužbeno druženje započelo je odmah nakon „raspuštanja“ formalnog *welcoming meetinga*, u lobiju hotela i okolnim restoranima – uglavnom na *Hackische Marktu*, velikom čvorištu berlinskog *S-bahn* sustava poznatog po mnoštvu različitih restorana i kafića.

Prvi službeni radni dan Kongresa počeo je, kao što je to uobičajeno, ceremonijom otvaranja. Za razliku od prijašnjih kongresa, berlinska je ceremonija bila gotovo neuobičajeno suzdržana i jednostavna. Očito je da u Njemačkoj nema previše sluha za „parade zastava“ koje bi i izdaleka mogle potsjetiti na neka druga vremena. Tako je i ceremonija održana u dvorani Arsenala uz prisustvo sudionika Kongresa i visokih gostiju iz Ministarstva unutrašnjih poslova te ureda za protokol drugih njemačkih institucija. U dvoranu su unesene zastave Njemačke i Europske unije, FIAV-a, DGF-a te zastava Kongresa, uz intoniranje njemačke nacionalne himne iza koje je slijedio *Marcia Vexillum* – svojevrsna himna FIAV-a, švedskog kompozitora *Harryja Sernklefa*, koja je uvedena u

22nd International Congress of Vexillology ***FlagBerlin 2007*** *was held on 5-10 August 2007 in the palace of the Berlin Arsenal (*Zeughaus*) that hosts the German History Museum (*Deutsche Historishes Museum, *DHM) in the very centre of Berlin at the beginning of the* Unter den Linden *across of the* Opera. *The vexillologic congresses are organized biannually by the* ***International Federation of Vexillologic Associations*** *(*Fédération Internationle des Associations Vexillologiques, *FIAV), in cooperation with hosts, this time the DHM and the* ***German Association for Flag Studies*** *(*Deutsche Gesellschaft für Flaggenkunde, *DGF). The congress was participated by more then 140 vexillologists from 34 countries around the world. The participants were delegates of particular national vexillologic and heraldic associations, delegates of state institutions responsible for heraldry in countries that have such offices (state heralds), representatives from various state heraldic offices in defence ministries, representatives of heraldic and vexillologic institutes, museum curators dealing with heraldic and vexillologic collections, representatives of flag makers and other researches of this area.*

The Congress organization was lead by Mr. ***Gerd Veres****, a German vexillologist, who was, by the way, the last East German ambassador in Hungary and who is fluent in a half a dozen of languages, being the main spiritus movens. As the majority of participants was lodging in the nearby* Alexander Plaza *hotel, the unofficial meetings started immediately in the hotel lobby and surrounding restaurants, mainly on the* Hackische Markt, *great* S-bahn *cross-roads famous for numerous restaurants and cafés.*

The Congress began, as usual, with the opening ceremony. In comparison with the previous congresses, the Berlin ceremony was almost unusually refrained and simple. Obviously, there is no much appreciation in Germany for “flag parades” that may even remotely remind to some other times. So, the ceremony was held in the Arsenal hall with the Congress participants and high guests from Ministry of Interior and protocol offices of other German institutions. The flags of Germany, EU, FIAV, DGF and the Congress flag were introduced in the hall with the German national anthem followed by the Marcia Vexillum *– a kind of FIAV anthem by Swedish composer* Harry Sernklef, *introduced in the FIAV ceremony in the Stockholm Congress in 2003.*

Motivated by the Congress, the DHM held a special exhibition of the flags from their collection titled „Die Farben der Geschichte – Fahnen und Flaggen“, open to the public from February to September with quite an interest. The main part of the Congress were, of course, the lectures, divided into

ISSN 1846-3827
9 771846 382001

UVODNIK EDITORIAL

Dragi čitatelju,

Pisanje uvodnika svakom je uredniku u pravilu posebno zadovoljstvo, ne samo zato što to znači da je novi broj zgotovljen. Broj 2 *Grba i zastave* (GiZ), zapravo je naš treći svezak časopisa, kojim ulazimo u drugu godinu izlaženja i dokazujemo da možemo i da imamo što za reći. S veseljem smo primili mnoga pisma i usmene pohvale za prethodna dva broja i nadamo se da ovime opravdavamo to povjerenje. Naravno, bilo je i negativnih kritika, no one se mogu svesti na dvije osnovne zamjerke. Jedno je skromna kvaliteta tiska i uvezivanja, a drugo je bila zamjerka na vrlo sitna slova koja smo koristili. Ova posljednja je naravno rezultat našeg nastojanja da na što manjem prostoru donesemo što više korisnih i zanimljivih informacija uz zadržavanje troškova u realnim okvirima. Ipak, s obzirom na čestotu te zamjerke, u ovom smo broju odlučili malo povećati font, nadam se na vaše zadovoljstvo. To znači da smo neke materijale morali ostaviti za sljedeći broj, no, nadamo se da na njega nećemo morati dugo čekati. Prva zamjerka i dalje stoji, no nadamo se da je svima razumljivo da s našim vrlo ograničenim resursima moramo biti zadovoljni. Usporedbom sa sličnim publikacijama u svijetu, društava koje imaju dugu tradiciju i znatno veća sredstva (a da ne spominjemo i značajno veće članarine), ipak možemo slobodno reći da se brojem priloga u boji nalazimo među svjetskim vrhom. Od samog početka, naša osnovna postavka bila je da slike grbova i zastava jednostavno traže boju, pa ako su to mogli u 17. stoljeću (kao što možete čitati u članku Hrvoja Kekeza) onda s današnjom tehnologijom moramo i mi. Ipak, činimo sve da bismo iz relevantnih državnih fondova i privatnih zaklada osigurali sredstva koja bi nam omogućila kvalitetniji tisak, te se nadamo, već od sljedećeg broja... no, živi bili pa vidjeli.

Ovaj broj GiZ posvećen je većim dijelom sudjelovanjem našeg Društva na veksilološkom kongresu u Berlinu, odnosno prijemu Društva u međunarodnu federaciju veksiloloških udruga. S druge strane, nastavljamo s prikazima hrvatske heraldičke i veksilološke baštine u njezinim najrazličitijim manifestacijama. Tako možete pročitati o grbovima iz arheoloških istraživanja u Osoru i u već spomenutom članku o grbovnicama. Donosimo zanimljivu epizodu o ranoj pojavi crnogorske zastave u našim vodama na Jadranu, ali i prikaz novosti zastava iz francuskog antarktičkog teritorija. Kao dopunu članka iz posljednjeg broja o političkim bh. zastavama, donosimo nastavak, a Nenad Labus i ovaj put piše o svojim razmišljanima o pojedinim elementima heraldike u Hrvata. No, da ne duljim, otkrivajte dalje sami – nadam se da ćete uživati.

Vaša mišljenja, reakcije i komentari su nam dragocjeni. Isto tako i vaše ideje o čemu bismo trebali pisati, a naravno, više ste nego dobrodošli da se pridružite timu suradnika pišući o temama kojima se bavite, ne samo onima koje su direktno heraldičke i veksilološke, nego i srodnih polja, kao što su sfragistika, faleristika, genealogija, numizmatika…

Do sljedećeg broja, uz najljepše želje povodom blagdana i sve najbolje u novoj 2008. godini,

Željko Heimer

Dear reader,

Writing of the editorial is a particular pleasure to every editor, not only because it means that the new issue is finished. The number 2 of Grb i zastava *(GiZ) is in fact our third bulletin, with which we are entering into the second year of publication, and with which we prove that we are able and that we have things to say. We have received with much pleasure many letters and oral commendations for the two previous booklets and we are hoping that with this we are bearing out the confidence we received. Of course, there were also negative critiques, but they could be resumed into two basic issues. One is the modest quality of printing and binding, and the other is regarding the small fonts that we used. The latter is, of course, the result of our efforts to provide as much as possible material and interesting information in the limited space withholding the real expenses. However, regarding the frequency of such critique, we have decided to enlarge the fonts in this issue, with hope that you would appreciate it. It means that some materials would have to be left for the next issue, but we hope that it shall not have to wait long. The former critique remains, but we hope that you shall understand that with out limited resources we should be satisfied for the time being. Comparing it with similar publications world-wide, issued by associations with much longer tradition and with larger fonds (and not to mention considerably larger fees), we are at liberty to say that counting the coloured illustrations we are among the world top. Since the very beginning we have determined that the heraldic and vexillologic illustrations simply require colours, so if it was feasible in 17th century (as you may read in the article by Hrvoje Kekez), then with the technologies we have today, we just have to do it. Also, we are doing our best to ensure some additional funding from various state budgets and private funds to enable better printing. We hope already from the next issue… however, tomorrow's another day.*

This issue of GiZ is dedicated for the most to our participation in the vexillologic Congress in Berlin and the admittance to the International Federation of Vexillologic Associations. On the other hand, we are continuing to present the Croatian heraldic and vexillologic heritage in various manifestations they come. So, you can read on coats of arms from archeologic research in Osor and on grants of arms in aforementioned article. We bring you an interesting episode regarding the early appearance of Montenegrin flag in our waters on Adriatic, but also new from French Antarctic Territory. As an addition to the article published in the previous issue on B&H political flags, here is the second part, while Nenad Labus provides us again with his reflections on certain heraldic elements in Croatia. But, discover the rest yourself – hope you shall enjoy it.

Your opinions, reactions and comments are precious to us. Also, your ideas on what we should write are you are more then welcome to join out team of contributors writing about the topics you deal with, not only directly regarding heraldry and vexillology, but also of related areas, like sphragistics, phaleristics, genealogy, numismatics…

Until the next issue, with the best wishes for the holydays and a happy new year 2008,

Željko Heimer

SADRŽAJ
CONTENTS

Grb i Zastava

Glasnik Hrvatskog grboslovnog i zastavoslovnog društva
Bulletin of the Croatian Heraldic & Vexillologic Association

IMPRESSUM

Grb i Zastava
Glasnik Hrvatskog grboslovnog i zastavoslovnog društva
Broj **2**, Godina **I.** Zagreb **prosinac 2007.**
ISSN 1846-3827
Urednik i engleski prijevod: **Željko Heimer**

Predsjedništvo HGZD: **Željko Heimer,** predsjednik, **Nenad Labus**, potpredsjednik, **Matea Brstilo Rešetar**, tajnica, **Dubravka Peić-Čaldarović**, **Jelena Borošak-Marijanović**.

Godišnja pretplata 100 kn, za inozemstvo 200 kn.
Za članove HGZD u Hrvatskoj - besplatno.
Žiro račun Zagrebačka banka
2360000-1101905988.
Devizni rn. **2100316527**.
Tiraža ovog broja: **150 komada**

Izdavač:
Hrvatsko grboslovno i zastavoslovno društvo
Pazinska 50
HR-10110 Zagreb
Hrvatska
E-mail: **hgzd@hgzd.hr**
Web: http://**www.hgzd.hr**

Prilozi za "Grb i Zastavu" dobrodošli su. Članci, fotografije i ostalo mogu se dostaviti izdavaču u pisanom ili tiskanom obliku, u elektronskom obliku ili kao privici elektoronskom poštom. Materijali se ne vraćaju.

Ovaj broj je zaključen 15. prosinca 2007.

XXII. međunarodni veskilološki kongres 22nd *International Congress of Vexillology*

(nastavak sa str. 1)

ceremoniju FIAV-a na Kongresu u Stockholmu 2003. godine.

DHM je povodom Kongresa upriličio posebnu izložbu zastava iz svoje zbirke pod nazivom „*Die Farben der Geschichte – Fahnen und Flaggen*“ (Boje povijesti – zastave i barjaci), koja je bila otvorena javnosti od veljače do rujna uz priličan interes. Glavni dio Kongresa su naravno predavanja, koja su bila podijeljena u sekcije nazvane „Boje prošlosti“, „Federalne države i podnacionalni entiteti“, „Njemačke zastave“, „Nove zastave i novosti“, „Povijesne zastave“, „Vojne zastave jučer i danas“, „Veksilologija – aktualni rezultati i istraživanja“. Već je na prvoj sekciji svoje predavanje održala **Jelena Borošak Marijanović** o promidžbenim značkama iz 1. svjetskog rata koje prikazuju zastave – zaista fascinantnom i gotovo nepoznatom dijelu zbirke Hrvatskog povijesnog muzeja (HPM). Vaš predsjednik Društva održao je prezentaciju povijesti zagrebačkih zastava – koja je iako zadnja u nizu nakon napornog četvrtog dana kongresa, popraćena s mnogo zanimanja i konstruktivnih pitanja nakon nje.

Od popratnih zbivanja ili „neformalnih sastanaka“ kako su ih organizatori nazvali, održan je sastanak prisutnih proizvođača zastava, zatim skupština DGF-a te sastanak 40-ak prisutnih članova udruženja *Flags of the World* (FOTW) – internetskog udruženja s članovima iz cijelog svijeta koji svakodnevno izmjenjuju informacije o zastavama te time izgrađuju i održavaju web stranice koje sadrže preko 34 000 stranica s gotovo dvostruko više ilustracija, čineći aktivnu jezgru suvremene veksilologije.

Tijekom Kongresa održana je Opća skupština FIAV. Od 50 organizacija članica FIAV, prisutni su bili delegati njih 40. Dakako, nama je najvažnija jednoglasna odluka Skupštine ona o primanju u članstvo našeg Društva, koje je postalo 51. članicom. Odmah potom u članstvo je primljeno i Indijsko Veksilološko Društvo, dok je molba Bretonskog društva odbijena. Dotadašnje vodstvo FIAV-a, predsjednik g. *Michel Lupant* (Belgija), glavni tajnik g. *Charles Spain* (SAD) i kongresni tajnik g. *Graham Bartram* (V. Britanija) ponovo su izabrani za sljedeći mandat.

Njemačko zastavoslovno društvo odradilo je sjajan posao te će njihovi japanski kolege, koji će nam biti domaćini u **Yokohami 2009.** godine imati pune ruke posla da to pokušaju nadmašiti. HGZD je na ovom kongresu ostvarilo značajne rezultate – prijem u međunarodnu federaciju, čak dva predstavnika s izlaganjima, uspostava kontakta i dogovor o suradnji i izmjeni publikacija s nizom društava. Hrvatska veksilologija (i heraldika) svakako imaju svoje mjesto i međunarodno priznanje u svjetskoj veksilološkoj zajednici. Naravno, čeka nas puno posla kod kuće.

(continued from p. 1)

sections titled “Colours of the past”, “Federal states and subnational entities”, “German flags”, “New flags and other news”, “Historical flags”, “Military flags – yesterday and today”, “Vexillology – actual results and research”. Already in the first section, ***Jelena Borošak Marijanović*** *hed her lecture on flag-shaped propaganda lapel pins from 1st World War – indeed a fascinating and almost unknown part of the Croatian History Museum collection. Your Association president held the presentation on the history of the flags of Zagreb – even though it was the last one in the row of heavy all day lectures on the fourth day, it was followed with much interest and constructive questions.*

Among the auxiliary happenings or “informal meetings” as they were named by the organizers, the flag makers meeting was held, the DGF assembly and the meeting of the some 40 present Flags of the World *(FOTW) members.*

During the Congress, the FIAV General Assembly was held as well. Among the 50 FIAV member organizations, 40 were represented. For us is, of course, the most interesting decision of the Assembly admitting our Association as a member, becoming its 51st member. The Indian Vexillologic Association was admitted as well, while the application by a Breton society was rejected. The FIAV officers, Michel Lupant *(Belgium), president,* Charles Spain *(USA), secretary general and* Graham Bartram *(Great Britain), secretary general for the congresses were re-elected.*

The German Association for Flag Studies did a great job so that if they wish to outrival it, their Japanese colleagues shall have to work hard for hosting the ***Yokohama 2009****. The HGZD achieved significant results in the Congress – reception into the internationally family of vexillology, two delegates with presentations, establishment of the contacts and agreements on cooperation and exchange of publications with numerous associations. The Croatian vexillology (and heraldry) certainly have its place and international recognition in the world wide vexillologic community. Of course, we have much to do back home, as well.*

Više o Kongresu na www.flagberlin2007.de *includes more on the Congress*

Jasminka Ćus-Ruskonić

Grbovi na renesansnom keramičkom posuđu iz zaštitnih arheoloških istraživanja u Osoru

The coats of arms on Renaissance ceramic ware from preventive archaeological research in Osor

Nije uobičajeno da se o grbovima ili općenito heraldici govori sa stajališta arheologije, jer je to uglavnom do sada uvijek bilo sa stajališta povijesti ili njenih pomoćnih znanosti. No slučaj je htio da se prigodom arheoloških istraživanja u Osoru (tal. *Ossero*, rimski *Apsoros*, bizantska *Opsara*; mjesto na jugu otoka Cresa [tal. *Cherso*] leži uz most preko uskog umjetnog kanala izgrađen u rimsko doba prema otoku Lošinju [tal. *Lussino*]) i to na **Pjaceti Gotovac** 1985. godine (voditeljica iskopavanja *J. Ćus-Rukonić*) i prigodom istraživanja crkve i samostana **Svete Marije na Bijaru** [zapadnom predjelu mjesta Osor] 1992. godine (voditeljica *M. Šmalcelj*) našlo mnogo ulomaka renesansnog posuđa od kojih je njih nekoliko kao ukras na sebi imalo heraldički znak, točnije grb. To su četiri nepoznata obiteljska grba i jedan grb Mletačke Republike, a oni se svi odreda nalaze na dnu keramičkih plitica, što nam svjedoči da je i posuđe kako za osobne tako i za službene potrebe bilo ukrašavano grbovima.

I ostala arheološka istraživanja u našoj zemlji, a poglavito ona sa priobalnih lokaliteta, dala su mnoštvo renesansne keramike, a jedan dio ima i ulomke sa grbovima, no istraživači i objavljivači nisu im davali posebnu pozornost, jer su uglavnom obrađivali tipologiju same keramike. Stoga želim upozoriti na ovu pojavu, kako bi svi mi zapravo razumjeli kolika je bila važnost grba u renesansnom razdoblju i kako je on ušao u sve pore javnog i privatnog života, čak i do onog najbanalnijeg, svakodnevnog jedaćeg pribora.

U kasnom srednjem vijeku upravu nad otocima Cresom i Lošinjem imala je Republika Venecija, točnije u razdoblju od 1409. do 1797. godine, čiji je zaštitnik bio Marko Evanđelista, kojeg je simbolizirao krilati lav, pa je i u grbu Serenissime bio njegov prikaz. Stoga možemo pretpostaviti da je tanjur sa likom krilatog lava bio u službenoj upotrebi za svečanih domjenaka kod konta i kapitana .

It is not usual to talk about coats of arms or the heraldry in general from the archaeological point of view, since the topic is usually covered by historical and its auxiliary sciences. However, as it happened, during the archaeological research in Osor (Italian: Ossero, Roman: Apsoros, *Byzantine:* Opsara; *town at the south of the Island of Cres [It.* Cherso*] where it bridges a narrow artificial channel built in Roman times towards the Island of Lošinj [It.* Lussino*]); on the location of* ***Pjaceta*** *[marketplace]* ***Gotovac*** *in 1985 (research lead by* J. Ćus-Rukonić*) and during the research of the church and monastery of* ***St. Mary on Bijar*** *[western part of the town of Osor] in 1992 (lead by* M. Šmalcelj*) numerous fragments of Renaissance ceramics ware was found, some of which are bearing heraldic emblems or more precisely coats of arms. Here we have four unknown family arms and an emblem of the Republic of Venice, all located on the bottoms of ceramics plates, testifying that the ware was decorated with coats of arms both for private and for official use.*

It may be noted that other archaeological researches in our country, especially those made in litoral locations, provided abundance of Renaissance ceramics, some of which containing coats of arms, however, the researches and publishers have not provided with particular importance, as they usually concentrated only on the typology of the ceramics itself. Therefore it is my intention to alert researches on this phenomenon, which may lead us to greater understanding of the importance of the role of coats of arms in the Renaissance period and how it penetrated all spheres of public and private life, even to the most banal, such as the daily cutlery.

In the late Middle Age the administration over the islands of Cres and Lošinj was that of the Republic of Venice, since 1409 until 1797. It patron was St. Marc Evangelist, symbolized with the winged lion, so the heraldic emblem of Serenissima was its depiction. Therefore we may assume that the plate with the depiction of the winged lion was used for official receptions by contes and capitans.

Dijelovi dna dvije kasno grafitne zdjele, XVI./XVII. stoljeće. Na dnu zdjela je prikaz grba: u eliptičnom štitu vodoravno razdijeljen gredom, iznad i ispod grede u sredini polja zeleni krug, u stepeničastom okviru s cvjetićima. Tehnika je grafitna finog ureza višebojno doslikana, a boje su zelena žuta i svjetlosmeđa. Keramika na fragmentima je vrlo porozna. Lijevo: Dimenzije: 11,5 × 9,5 cm. Inv. br. AZO 1365. Desno: 10,7 × 9,7 cm. Inv. br. AZO 1367. Nalazište: Osor, Samostan Svete Marije na Bijaru, prostorija 5, 1991. godine.

(nastavak na str. 5)
(continued on p. 5)

(nastavak sa str. 4) (continued from p. 4)

Bottom parts of two late blacklead vessel 16th/17th century. *The bottoms contains depictions of a coat of arms: in an elliptical shield a bar between two green balls; surrounded with staired border with flowers. Fine blacklead engraving, multicolour painted with green, yellow and light brown. The ceramics fragments are very porous. (on previous page) Left: Dimensions: 11.5 × 9.5 cm. Inv. nr. AZO 1365. Right: Dimensions: 10.7 × 9.7 cm. Inv. nr. AZO 1367. Site: Osor, St. May on Bijar Monastery, room 5, 1991.*

Prstenasto dno kasno majoličke zdjelice, XVI./XVII. stoljeće. Na dnu zdjelice je prikaz grba: u razvedenom štitu sedam puta zlatno i plavo lijevokoso razdijeljeno polje. Tehnika je višebojnog slikanja, a boje su svjetlo i tamno žuta i plava. Dimenzije:11 × 9 cm. Inventarna oznaka: AZO 1366. Nalazište: Osor, Pjaceta Gotovac, 1985. godine.

Ring bottom of late majolica vessel 16th/17th century. *The bottom contains the coat of arms depiction: in a Renaissance shield bendy sinister of eight or and azure. Multicolour painted with light and dark yellow and blue. Dimensions: 11 × 9 cm. Inv. nr. AZO 1366. Site: Osor, Pjaceta Gotovac, 1985.*

Prstenasto dno kasno grafitne zdjele, XVI./XVII. stoljeće. Na dnu zdjele je prikaz grba: u eliptičnom štitu vodoravno razdijeljen, vidljiv samo gornji dio grba i to polje sa tri šesterokrake zvijezde. Možda bi mogao predstavljati grb istarske obitelji Polesini ili Quirini. Tehnika je grafitna finog ureza višebojno doslikana, a boje su zelena žuta i svjetlosmeđa. Keramika na fragmentu je vrlo porozna. Dimenzije: 13 × 14,5 cm. Inventarna oznaka: AZO 1368. Nalazište: Osor, Samostan Svete Marije na Bijaru, prostorija 5, 1991. godine.

Ring bottom of late blacklead vessel 16th/17th century. *The bottom contains the coat of arms depiction: in an elliptical shield divided per fess, today discernible only the chief, containing three mullets. Possibly it may be the coat of arms of Istrian families of Polesini or Quirini. Fine blacklead engraving, multicolour painted with green, yellow and light brown. The ceramics fragment is very porous. Dimensions: 13 × 14.5 cm. Inv. nr. AZO 1368. Site: Osor, St. May on Bijar Monastery, room 5, 1991.*

Šareni glazirani tanjur. Nađen je u krhotinama u Osoru, na mikrolokalitetu Pjaca Gotovac, uz vanjski zid gradskog bedema, 1985. godine. U središtu tanjura nacrtan je grb Mletačke Republike: u okruglom štitu krilati lav koji među šapama drži otvorenu knjigu, boje su: oker-žuta, plava i siva. S vanjske strane tanjur je jednobojan s 4 iscrtane koncentrične kružnice. Dimenzije: visina 4 cm; promjer 26 cm; širina oboda 3 cm; promjer unutrašnje kružnice: 10 cm. Inventarna oznaka: AZO 1425.

Coloured glazing plate. *Found among fragments in Osor, on micro location Pjaca Gotovac, next to the outer walls of the city fortifications, 1985. In the middle of the plate is depicted the emblem of the Venice: in a circular shield a winged lion passant guardant holing in his front paws an open book. Colours: yellow ochre, blue and gray. Reverse mono-coloured with four concentric circles. Dimensions: height 4 cm, diameter 26 cm, rim width 3 cm, inner circle diameter 10 cm. Inv. nr. AZO 1425.*

Hrvoje Kekez

Grbovnice (*armales*) cara Leopolda I.

*Grants of Arms (*armales*) of Emperor Leopold I*

Kekez, H., *Grbovnice (armales) cara Leopolda I.*, Zbornik Odsjeka povijesnih znanosti Zavoda za povijesne i društvene znanosti HAZU, 23(**2005**), pp. 215-243

Pregledni rad kojeg donosi autor u Zborniku prikazuje diplomatičku analizu desetak grbovnica koje je car Leopold I. podijelio hrvatsko-slavonskim plemićima u drugoj polovici XVI. i početkom XVII. stoljeća. Izabrane grbovnice iz **Arhiva Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti** (HAZU) koji sadrži ukupno 141 grbovnicu iz razdoblja od XV. do XIX. stoljeća, prema autoru, tipični su predstavnici grbovnica kancelarije cara Leopolda I. U Hrvatskoj se prve grbovnice, kao pisani dokumenti kojima vladar dodjeljuje (ili potvrđuje raniji) grb, pojavljuju se u XV. stoljeću.

Duga vladavina cara Leopolda I. (1658.-1705.) obilježena je velikim promjenama u Europi, Habsburška Monarhija prerasta u vodeću europsku silu, a Osmanlijski se pritisak smanjuje, te započinje njihovo potiskivanje iz Slavonije. S tim u vezi je i podjela mnogih grbovnica prvenstveno zaslužnim vojnim zapovjednicima - krajišnicima.

Grbovnice cara Leopolda izdavane su u uglavnom u Beču, ali ima i onih koje u potpisu nose mjesta Požun (Bratislava), Bečko Novo Mjesto, Varaždin i Graz. Grbovnice se čuvaju presavijene, pa su na preklopima česta oštećenja. Pisane su tipičnim čitljivim kancelarijskim pismom toga razdoblja crnom tintom, a neki istaknuti dijelovi teksta ispisani su zlatno – imena vlasnika grbovnice i drugo. Ranija praksa da slika grba bude u sredini grbovnice do toga razdoblja već je napuštena, pa su sve slike grbova sada u lijevom gonjem uglu, u kvadratnom polju koji je ukrašen grbovima krunskih zemalja, a boje su i do danas žive i dobro sačuvane. U pravilu su opremljene o vrpci visećim vladarevim pečatom utisnutim u crveni vosak, zaštićenim drvenom kutijom.

Pisane su latinskim jezikom, tipizirane identične strukture i formulacija. Tekst započinje *intitulacijom* vladara, primjerice *Nos Leopoldus, Dei gratia electus Romanorum imperator, semper augustus, ac Germaniae, Hugariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae, Sclavoniae, Ramae, Serviae, Gallitiae, Lodomeriae, Bilgariaeque, etc. rex, archidux Austriae, dux Burgundiae, Carniolae, marchio Moraviae, dux Lcuemburgae ac Superioris et Infoerioris Silesiae, Wierthembergae et Thekae, princeps Sueviae, comes Habspurgi Tyrolis, marchio sacri Romani imperii supra Ansum Burgoviae ac utriusque Lusitiae, dominus marchiae Slavnoicae, Portus Naonis et Salinarum*. Slijedi dio nazvan *inscriptio* u kojem se donosi ime destinatara, ovdje se uglavnom odnosi na sve careve podanike, čime povelja postaje javna isprava, primjerice: *memoriae commendamus his litteris significantes quibus expedit universis* (predajemo na pamćenje ovom ispravom, obznanjujući svima kojih se to tiče).

Slijedi *naratio* u kojoj se ukratko opisuju okolnosti zbog kojih se isprava dodjeljuje, najčešće tako da su vrlo općenito opisane zasluge i napomena da će primaoci isprave i nadalje ispunjavati svoje obaveze. Glavni dio teksta započinje s *promulgatio* u kojoj se najavljuje glavna namjena teksta riječima *eisque certa virtutum suarum monumenta* (darujući im sigurne spomenike njihovih vrlina) kao najava, nakon čega slijedi opis kako su grbovnice tako dodjeljivali i njegovi prethodnici i kako je to njegovo isključivo pravo. Pravno najvažniji dio *dispositio* slijedi, u kojoj je opisano što vladar daruje, u grbovnicama je to opis grba. Grbovi su opisani u svim leopoldovim grbovnicama po istoj shemi. Najprije je opisana boja podloge grba, odnosno boje polja osnovne podjele, ako je grb razdijeljen. Slijedi opis elemenata štita,

(nastavak na str. 7)

The review article published in the Bulletin of the Division of Historical Sciences of the Institute of Historical and Social Sciences of HAZU contains the diplomatical analysis of a dozen grants of arms issued by Emperor Leopold I to Croatian-Slavonian nobles in the second half of the 16th and in the beginning of the 17th century. These are selected grants from the collection of the ***Archives of Croatian Academy of Sciences and Arts*** *(HAZU) preserving 141 grants from the period between 15th and 19th century, being typical examples of the grants from the office of Emperor Leopold I. In Croatia the oldest preserved grants, as written documents by which the ruler grants (or confirmed a previous) coat of arms, originate from 15th century.*

The long reign of Emperor Leopold I (1658-1705) is characterized with large changes in Europe, the Habsburg Monarchy emerges as a leading European power while the Turkish pressure is decreasing, being pushed out of Slavonia. This also resulted in my grants of arms being given for the merit to military commanders in the Military Frontier.

The grants of arms by Emperor Leopold were issued mostly in Vienna, but there are also those signed in Bratislava, Wiener Neustadt, Varaždin and Graz. The charters are being preserved folded, so damage is not unfrequent along the folds They are written with the typical easily readable office writing of the period using black ink, while some highlighted parts – names of the owner and other – are written in gold. The previous practice of setting the coat of arms drawing in the middle of the charter was by the time long abandoned, and the drawings are now in the top left corner, in a rectangular field ornamented with the coats of arms of crownlands, while the colours used are still lively and well preserved. As a rule, they are equipped with the ruler's seal hanging from a ribbon and encased in a wooden box.

They are written in Latin, all being of standardized identical structure and formulations. The text begins with ruler's intitulation, *for example* Nos Leopoldus, Dei gratiaelectus Romanorum imperator, semper augustus, ac Germaniae, Hugariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae, Sclavoniae, Ramae, Serviae, Gallitiae, Lodomeriae, Bilgariaeque, etc. rex, archidux Austriae, dux Burgundiae, Carniolae, marchio Moraviae, dux Lcuemburgae ac Superioris et Infoerioris Silesiae, Wierthembergae et Thekae, princeps Sueviae, comes Habspurgi Tyrolis, marchio sacri Romani imperii supra Ansum Burgoviae ac utriusque Lusitiae, dominus marchiae Slavnoicae, Portus Naonis et Salinarum. *It is followed by the* inscriptio *naming the destinator, here mostly addressed to all imperial subjects, making it a public document, for example:* memoriae commendamus his litteris significantes quibus expedit universis *(we submit it to memory by this document, announcing it to all it may concern).*

Follows the naratio *shorty describing the circumstances why the document is issued, as a rule with a widely general description of merits and with note that the grantee shall continue to fulfil its obligations. The main part of the text begins with the promulgatio announcing the main purpose of the text, with the words eisque certa virtutum suarum monumenta (giving them certain monuments of their virtues) followed wiuth description how the grants of arms were given out by his predecessors and how this is his exclusive right. The most important part legally is the the* dispositio, *where it is described what is being granted, iin the patents of arms, that is the description of the coat of arms. The coats of arms are described in all Leopold's patents in the same scheme. First the colour of the main filed is described, or the colours of the main partitions if the shield is partitioned. The description of the changes follows, from the base upwards. The changes on the helmet are then described, sometimes equal as those in the shield, and sometimes not, and then the mantle. The*

(continued on p. 7)

(nastavak sa str. 6) (continued from p. 6)

redovito počevši odozdo. Opisani su i likovi na kacigi, ponekad jednaki liku u štitu, a ponekad drugačiji, te opis plašta. Plašt u pravilu ima na desnoj strani osnovnu boju grba i prevladavajući metal, a na lijevoj sekundarnu boju i drugi metal. U velikoj većini grbova ovog razdoblja lijevo se nalazi plavo-zlatni plašt, a desno crveno-srebrni. Opis grba završava u svim ispravama gotovo identičnom formulacijom koja kazuje da je opisani grb prikazan na početku povelje.

Na kraju slijede završne odredbe *clausulae finalis*, koje navode da je povelja potvrđena carskim pečatom, u kojoj se posebno navodi da je to pečat kojeg Leopold koristi u ulozi ugarskog kralja, te zatim *eshatokol* koji sadrži vrijeme objavljivanja isprave, imena svjedoka, te formulacija koja izražava želju da sadržaj isprave bude uspješan – *apprecatio*. Navodi se i ime osobe koja je ispravu sastavila te mjesto izdavanja. Isprave uglavnom sastavljaju istaknuti pojedinci – župani ili biskupi. Vrijeme izdavanja označava se godinom vladanja vladara, odnosno u slučaju Leopolda I. posebno godina upravljanja Rimskim Carstvom, kraljevanja u Ugarskoj i kraljevanja u Češkoj, jer se vladar posebno krunio tim krunama. Grbovnica završava *dignitarijem*, popisom biskupa koji su u to vrijeme imali čast u mnogim biskupijama u Monarhiji, potpis sastavljača te vlastoručni potpis Cara.

S obzirom na poseban položaj kraljevina Hrvatske, Slavonije i Dalmacije u Ugarskoj kraljevini, sve izdane grbovnice izdane za plemstvo u tim kraljevinama morale su biti ovjerene na općem saboru staleža i redova. Na poleđini grbovinica nalazi se izjava protonotara kraljevstava o tome, a slične bilješke upisivane su i u zapisnike Sabora.

Autor u članku donosi i detaljan opis i slike grbova izabranih dvanaest grbovnica, prijepis latinskog teksta i njegov prijevod na hrvatski.

Puni tekst članka sa slikama može se naći na portalu hrvatskih znanstvenih časopisa Hrčak **hrcak.srce.hr** na adresi **http://hrcak.srce.hr/file/11236**.

Sažetak ŽH

mantle is, as a rule, in dexter of the main colour of the coat of arms and the main metal, while the sinister is in the secondary colour and the other metal. In many coats of arms of this period the dexter mantle is azure and or, and the sinister is gules and argent. The blazon ends in almost all patents with equal formula saying that the described coat of arms is pictured in the beginning of the letter.

In the end are the final determinations - clausuale finalis, *pointing out that the patent it provided with the imperial seal, particularly highlighting that it is the seal that Leopold uses in his role of the Hungarian king, followed by* eshatokol *containing the time and names of witnesses and the formula expressing the wish for the success of the contents of the letter – the* apprecatio*. The name of the person composing the letter is given. Usually this is done by eminent persons – county mayors or bishops. The time of the issue is determined with the year of rule, in case of Leopold I, separately by his year of rule of Roman Empire, Hungary and Bohemia, as he was separately crowned with these crowns. The letter ends with the* dignitary *- list of bishops in the Monarchy, signature of the letter composer and personal signature of the Emperor.*

Due to the separate status of the Kingdoms of Croatia, Slavonia and Dalmatia in the Hungarian Kingdom, all the issued nobility grants were required to be approved by in the general assembly of the classes. On the reverse of the charters there is a note by the Protonotarius of the Kingdoms confirming the process, while similar notes were included in the records of the Parliament.

The author provides in the article also a detailed descriptions and pictures of the selected grants of arms, including the Latin text and its Croatian translation.

The entire article with images is available at the Croatian scientific journals portal Hrčak ***hrcak.srce.hr*** *at* ***http://hrcak.srce.hr/file/11236***

Summary ŽH.

Grbovi iz grbovnica Nikole Škrgatića iz 1672. godine (lijevo) i Save Nikolića iz 1688. godine (dolje).
The coats of arms from the grants to Nikola Škrgatić, granted in 1672 (left) and Sava Nikolić, granted in 1688 (down).

Zvonimir Freivogel

Pojava prve crnogorske zastave na Jadranu

Zanimljivo je da do 1867. godine Crna Gora uopće nije imala izlaz na Jadransko more. Tako **knez Nikola** tijekom plovidbe Jadranom nije smio ni na svojoj jahti podignuti crnogorsku zastavu, jer to tadašnji pomorski zakoni nisu dozvoljavali. U svezi prve pojave crnogorske zastave na Jadranu svojedobno je u pomorskom časopisu *Marine Rundschau* (godište 1961/62.) bio objavljen zanimljiv članak, koji prenosimo u skraćenom obliku.

Turski sultan poklonio je 1866 knezu Nikoli (u spomenutom članku: Nikiti) jahtu *Silistria*, koja se tada nalazila na Skadarskom jezeru. Brod je trošio previše ugljena (navodno 2 tone na sat uz samo 200 KS), kojeg na Skadarskom jezeru nije bilo u dovoljnoj količini, a ujedno je plovidba zimi bila otežana. Stoga je knez Nikola 1867. zatražio dozvolu od Austrije da brod smije prebaciti na Jadran, u dalmatinske vode. Bila je riječ o civilnom, a ne ratnom brodu, stoga se austrijsko ministarstvo vanjskih poslova u načelu složilo, ali se ipak moralo savjetovati i s ministarstvom rata. Ovo je pak bilo mišljenja da se dozvola ne smije izdati, jer Crna Gora nema izlaz na more, a raspolaže i samo malim dijelom Skadarskog jezera, dok je jedini izlaz na Jadran bila rijeka Bojana, koja je prolazila kroz tursko područje. Stoga Crna Gora u skladu s tadašnjim pomorskim zakonima nije imala pravo postaviti svoju zastavu na nijedan brod na otvorenom moru. U to doba čak ni Švicarska nije smjela slati brodove pod svojom zastavom na otvoreno more, ni u teritorijalne vode drugih zemalja (osim na rijekama i jezerima). Svaki brod predstavlja "produžetak" teritorija jedne države, te bi kod popuštanja tom zahtjevu uskoro svaka država bez mora mogla čak i naoružavati svoje brodove. Stoga je ministarstvo rata u načelu bilo protiv.

Unatoč negativnom odgovoru knez Nikola je javio guverneru (potkralju) Dalmacije da će brod uskoro stići u Kotor i da moli neka mu se osigura 20 tona ugljena za put u Veneciju. Austrija je odgovorila da brod može doći u Kotor, ali samo pod uvjetom da ne plovi pod crnogorskom zastavom, koja još nije međunarodno priznata.

Jahta se tada već nalazila u Baru, u to doba pod turskom vlašću, te je u Beč poslano izaslanstvo s molbom da dozvoli prolazak broda kroz dalmatinske i istarske vode. Više se nije govorilo o podizanju crnogorske zastave, ali je izaslanstvo predlagalo kako će se podići bijela ili srpska zastava, što su Austrijanci također odbili, posebice ideju da brod plovi "pod bijelom ili nekom drugom izmišljenom zastavom", koja bi se u tom slučaju smatrala piratskom. Konačno je dogovoreno da knez Nikola može određeno razdoblje, samo za put do Venecije, ploviti pod crnogorskom zastavom. Knez je poslije putovanja namjeravao prodati brod, stoga je na to pristao. Dozvola je izdana za

(nastavak na str. 9)

The Appearance of the first Montenegrin Enisign on the Adriatic

It is interesting that until 1867, Montenegro had no exit towards the Adriatic sea. So happened that ***Prince Nikola****, during his navigation in the Adriatic, could not raise the Montenegrin flag as ensign, since the maritime legislation of the era would not allow it. An article in the maritime magazine* Marine Rundschau *(year 1961/62.) in connection with the emergence of the Montenegrin ensign on the Adriatic was issued, here recounted somewhat shortened.*

The Turkish Sultan gave as a gift to Prince Nikola (Nikita, as he is named in the mentioned article) in 1866 the yacht Silistria*, that was at the time in the Skadar (Scutari) lake. The ship was spending way too much coal (over 2 tons per hour, developing only 200 HP), that was unavailable on the lake in that amount, while the navigation in winter was difficult. Therefore, in 1867, Prince requested permission from Austria to transfer the boat into the Adriatic, in the waters of Dalmatia. Since it was a civil vessel, and not a naval one, the Austrian ministry of foreign affairs was agreeing, but requested the council from the ministry of war. This gave the opinion that the permission should not be given, since Montenegro has no sea access, governing only a small part of the Skadar lake, while the only exit from there towards Adriatic was the river Bojana, passing though the Turkish territory. Therefore, Montenegro, in accordance to the laws of the sea as considered at the time, had no right of raising its own ensign on any ship on the open sea. In the period even Switzerland could not have ships under its own flag neither in the open seas nor in the territorial waters of other countries (except the rivers and lakes). Each ship is considered an “extension” of the country's territory, so allowing that soon each state without sea could even arm their ships. Therefore, the ministry of war was against granting such permition.*

In spite of the negative answer, Prince Nikola informed the governor (viceroy) of Dalmatia, that his ship is soon to come in Kotor (Cattaro), and asks for procurement of 20 tons of coal for the voyage to Venice. Austria answered that the ship may come to Kotor, but only under condition that it does not sail under the Montenegrin ensign that was internationally unrecognized.

The yacht was already in Bar (Antivari), at the time under Turkish government, so a delegation was sent to Vienna asking the passage though the Dalmatian and Istrian waters. The issue of raising the Montenegrin flag was dropped, but the delegation proposed that a white flag or the Serbian ensign could be used. Austrian refused both ideas, especially that the ships navigates “under a white or some other imaginary flags”, that would be considered a pirate flag. Finally, it was agreed that Prince Nikola may, only for a limited period of time, and only for his voyage to Venice, use the Montenegrin flag as the ensign. As Prince was planning to sell the ship at the end of the voyage, he agreed to that. The permit was issued for the period from 15 June to 7 July 1867 and latter prolonged to 7 August of the same year.

During his stay in the spa in Bijela, Prince already visited the Austrian squadron in the Kotor Bay where he offered his yacht for sale. The ship was in very bad shape, and the Austrians had no interest. The engine of Silistria *was also broken and finxed by the crew of the frigate* Schwarzenberg*, so she could sail to Trieste.*

(continued on p. 9)

razdoblje od 15. lipnja do 7. srpnja 1867., te poslije ponovno produžena do 7. kolovoza iste godine.

Knez je već tijekom boravka u toplicama u Bijeloj posjetio austrijsku eskadru u Boki Kotorskoj i ponudio svoju jahtu na prodaju. Brod je bio u jako lošem stanju, te ga Austrijanci nisu htjeli kupiti. Stroj *Silistrije* također je bio u kvaru i popravila ga je posada fregate *Schwarzenberg*, kako bi brod mogao otploviti do Trsta.

Kad se jahta vratila iz Trsta i Venecije, počele su pripreme za prodaju, ali nije bilo ozbiljnih kupaca, te se i poslije 6. kolovoza 1867. još nalazila u austrijskim vodama. Na zahtjev ministarstva vanjskih poslova, mornarička sekcija ministarstva rata produžila je dozvolu boravka do 18. rujna.

U to doba vladala je i epidemija kolere, te brodovi iz Boke nisu smjeli pristajati u Baru, a vodostaj Bojane bio je nizak, te se *Silistria* nije mogla vratiti na Skadarsko jezero. Dozvola je još jednom produljena, ali se jahta i poslije prestanka "posebnih okolnosti" (kolere i niskog vodostaja) još nalazila u austrijskim vodama. Stoga je knez "na obziran način" zamoljen da ili makne brod iz austrijskih voda ili skine zastavu. Crnogorci su sve austrijske zahtjeve ignorirali ili tražili nove isprike, te konačno tražili da Austrijanci ustupe knezu Nikoli jednog strojara, jer je vlastitog već otpustio u nadi da će prodati brod. Također su tražili i ugljen iz skladišta u Kumboru. Ti su zahtjevi ispunjeni, ali je jahta 8. ožujka 1868. ponovno bila pod crnogorskom zastavom, za koju je obećano da se više neće podizati.

Silistria je konačno 23. ožujka 1868 podigla sidro i napustila Boku, ali više nije stigla na Skadarsko jezero, jer je vodostaj Bojane prvotno bio prenizak, a riječna struja poslije prejaka, te je slabi stroj nije mogao svladati. Zato je jahta ostala na rijeci kod mjesta Oboti (danas u Albaniji), a austrijski strojar se vratio s kneževom pohvalom preko Crne Gore u Boku. Austrijanci su tako konačno postigli svoj cilj, crnogorska zastava je (privremeno) nestala s Jadranskog mora. Slijedeće putovanje kneza Nikole, u St. Petersburg, uslijedilo je na palubi putničkog parobroda Austrijskog Lloyda, a kad je 1878. na Berlinskom kongresu Crna Gora dobila izlaz na more, tih problema više nije bilo.

Sličnu "nezgodu" doživio je poslije i srpski nasljednik prijestolja, budući **kralj Aleksandar I.**, kad je Srbija 1916. kupila staru grčku torpiljarku *Paxo* i nije je smjela rabiti na otvorenom moru pod srpskom zastavom. Tom su se prigodom protiv "zastave države bez mora" bunili Talijani, te je brod morao čak i u teglju od Krfa do Soluna osim srpske podići francusku i talijansku zastavu.

Literatura:

Walter Wagner: *Das erste Auftauchen der montenegrini-schen Flagge in der Adria*, Marine Rundschau 1961/62.

Rene Greger: *Was there a Serbian Navy?*, Warship 1984.

(Dinko Franetović - Bûre: *Historija pomorstva i ribarstva Crne Gore do 1918. godine*, Istorijski institut NR Crne Gore, Titograd, 1960. sadrži sličan izvještaj o sudbini Silistrije i crnogorskoj zastavi 1867. godine. Op. ur.)

When the yacht returned from Trieste and Venice, the preparation for the sale started, but no serious buyers were at sight so it was even after 6 August 1867 still in the Austrian waters. On the request of the ministry of foreign affaires, the naval section of the ministry of war prolonged the permit again until 18 September.

At the period there was also a cholera epidemic, so the ships from Kotor were banned from entering Bar, while the water-level of Bojana was so law, so Silistria was unable to return into the Skadar lake. The permit was prolonged once again, but the yacht was still in the Austrian waters, even after the end of "special circumstances" (the cholera and the law water). Therefore, Prince was requested "in considerable way" to remove the ship from the Austrian waters or to remove the ensign. The Montenegrins ignored all the Austrian requests seeking new excuses and finally asked the Austrians to provide an engineer to Prince Nikola, since he already fired his, hoping to sell the ship. Also, they asked for coal from the warehouses in Kumbor. The requests were granted, but on 8 March 1868 the yacht was again under the Montenegrin flag, for which it was promised not to be raised again.

Finally, on 23 March 1868, Silistria *raised the anchor and left Kotor Bay, but never reached the Skadar lake, since the water level of Bojana was again very law at first and the current was too strong, so the weak engine was unable to master it. Therefore, the yacht was left in the river next to the place Oboti (today in Albania), while the Austrian engineer returned with Prince's commendations, though Montenegro to Kotor. The Austrians finally achieved their goal, the Montenegrin ensign disappeared (temporary) from the Adriatic. The next voyage of Prince Nikola, to St. Petersburg, followed on the board of the passenger ship of Austrian Lloyd, and when in 1878 on the Berlin congress Montenegro gained access to the seas, those kinds of problems were resolved.*

Similar "misadventure" happened latter also to the Serbian crownprince, the future ***king Alexander I****, when Serbia bought the old Greek torpedo boat* Paxo*, that she could not use on the open seas under Serbian ensign. At that occasion, it was the Italians who objected against the "ensign of sea-less country", so even when tugged from Krf (Corfu) to Solun (Thessaloniki), she was required to raise both French and Italian ensigns beised the Serbian one.*

Rekonstrukcija crnogorske zastave s jahte Silistrija, 1867. Prema crtežu Marija Fabretta.
Reconstruction of the Montenegrin ensign on the yacht Silistira, 1867. Based on drawing by Mario Fabretto.

Željko Heimer

U očekivanju novih grbova i zastava u regiji

Prilike da uskoro zabilježimo nove državne grbove i zastave na području bivše Jugoslavije i 17 godina od njezinog raspada ne nedostaje. Krenimo od sjevera prema jugu. Slovenija je svoje nacionalne simbole usvojila „na brzinu“ donošenjem odluke o istupanju iz bivše zajedničke države, i već tada je ta rješenja smatrala privremenim. Zbog toga taj grb i zastava nisu ozakonjene do 1994. godine. Rasprava o promjeni simbola u Sloveniji se javlja kao sporedno političko pitanje s vremena na vrijeme, a 2003. godine slovenski je Državni zbor (parlament) raspisao i proveo natječaj za novu zastavu. Izabrana i nagrađena rješenja (koja su, iskreno rečeno bila ispod svake kritike) žestoko su kritizirana sa svih strana i do promjene nije došlo. No, pitanje novih simbola nije odbačeno i opet se prema unutrašnjopolitičkim prilikama vadi iz ladice. No, ne čini se da će se išta revolucionarno uskoro desiti u Sloveniji.

U Hrvatskoj je situacija relativno stabilna. Iako postoji krug stručnjaka (i „stučnjaka“) koji imaju argumenata za kritiku postojećeg rješenja grba pa onda i zastave, osim ideje dizajnera Borisa Ljubičića za novu zastavu, koju on konstantno promovira s više ili manje odziva u medijima, ne postoji snažnih inicijativa za promjenom.

Srbija je svoj grb i zastavu konačno utvrdila 2004. godine (do kada su formalno bile službeni grb i zastave SR Srbije iz 1947. godine!), no tijekom 2007. godine pojavila se u upotrebi na ratnim brodovima riječne flotile Vojske Srbije na Dunavu vojno-pomorska zastava Srbije, koja se temelji na sličnim crvenim vojno-pomorskim zastavama FNRJ/SFRJ/SRJ/SCG, s državnom zastavom u uglu. Ova zastava je prvi puta primijećena u upotrebi na brodovima u veljači 2007. tijekom proslave dana vojske, a i potom, no zakonske ili druge odluke koje propisuju takve zastave za sada ostaju nepoznate.

Zato je situacija u Bosni i Hercegovini, kako u svemu, tako i u državnim simbolima, zamršena. Državnu zastavu, a ubrzo potom i grb, nametnuo je „dekretom“ visoki predstavnik i izgleda da nitko nije sretan s tim rješenjem, ali kao i u mnogo čemu drugome, promjena bi bila suviše složena, pa se pragmatično i „tolerantno“ koristi. Za razliku od toga, „državni“ simboli entiteta – Republike Srpske i Federacije BiH prolaze kroz teška vremena. Naime, Ustavni je sud BiH u ožujku 2006. donio odluku kojom ukida članke ustava oba entiteta koji se odnose na simbole koji ne uvažavaju konstitutivnost i ravnopravnost sva tri naroda. Osim što se je dugo čekalo da odluka suda bude objavljena (konačno, 14. lipnja 2007.), čime su ukinuti grb i zastava Federacije te grb i himna Srpske, čini se da se vlasti entiteta ne žure s nalaženjem zamjene. Vlasti Federacije jednostavno su (i donekle s veseljem!) uklonili grbove i zastave iz službenih prostorija, ispred zgrada i sa oznaka policajaca i vojnika. Republika je

(nastavak na str. 11)

Expecting new coats of arms and flags in the region

Even 17 years after the break up the opportunities to note new state coat of arms and flags in the area of former Yugoslavia are not lacking. Let up take a look north to south. Slovenia adopted its national symbols “a promptu” with the decision to exit the former common state and already at the time the designs were considered temporary. That was a reason why they were not legislated until 1994. The discussion on their change comes up in Slovenia from time to time as an auxiliary political issue, and in 2003 the Državni zbor (parliament) ran a competition for the new symbols. The designs (that were beyond any sensible critique, by the way) were chosen and awarded, and highly criticized and rejected by the public. However, the issue on the new symbols remains and is taken “out of the drawer” according to the political winds. But, it does not seem that the change is imminent in Slovenia.

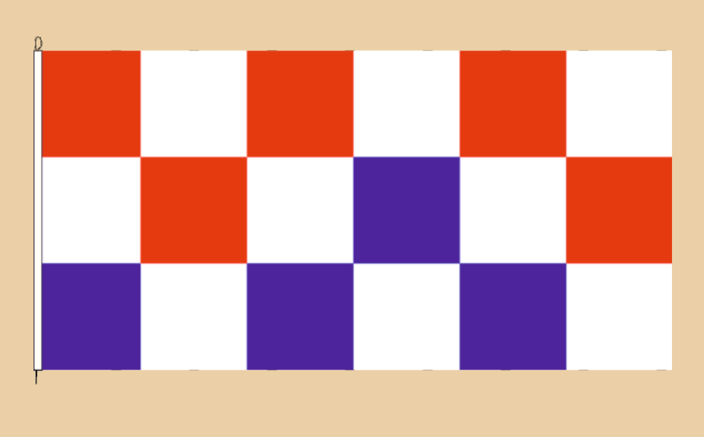
In Croatia the situation is relatively more stable. Although there is a circle of experts (and “experts”) who provide arguments criticizing the current design of the coat of arms and then also the flag, beside the idea of the designer Boris Ljubičić for the new flag, that he constantly promotes with sometimes more and sometimes less response from media, there are no significant incites for the change.

Serbia determined its symbols finally in 2004 (until when the symbols were still de jure those adopted in 1947!), but during 2007 emerged the naval ensign on the warships of the river flotilla of the Serbian Army on Danube, based on the similar red ensigns used by FPRY/SFRY/SRY/SCG, with the state flag in the canton. This flag was first reported in use on ships in February 2007 during the Army Day ceremonies and also afterwards, but legislation regarding it is still unknown.

On the other hand, the situation in B&H is, like in anything else, so in the state symbols, quite complicated. The state flag and soon afterwards the coat of arms was imposed by a “decree” by the High Representative and it seems that none is too happy with the design. However, like in many other issues, the change would be too complicated so pragmatically and “tolerantly “it is used. It is not so with the symbols of the entities – the Republic of Srpska and the Federation of B&H are going through hard times. In March 2006 the Constitutional Court of B&H decided to abrogate the articles of the constitutions of both entities regarding their symbols that are not respecting the constitutiality and equality of all three nations. Beside that it was long time for the decision to be finally published (14 June 2007), thus formally abolishing the coat of arms and the flag of the Federation and the coat of arms and the anthem of Srpska, it seems that the authorities are not in the hurry to find replacements. The authorities of the Federation simply (and with certain joy!) removed the coats of arms and the flags from the official rooms, in front of the buildings and from the insignia of the policemen and soldiers. Srpska introduced a new symbol to replace the function of the coat of arms, namely the emblem. In the mean time, a concourse was proclaimed and conducted, and the commission has chosen five designs to be sent to the procedure in the National Assembly. The results are difficult to foresee, however, the compromise does not satisfy Serbs, while the representatives of Bosniaks and Croats already expressed their resistance towards the designs. In the Federations they were not in a hurry and the concourse was issued only in November 2007. The results are to be expected next year.

Then also, the ten cantons in the Federation went through a similar process of abolishing symbols by the central institutions. The new, nationally neutral flags and coats of arms were adopted between 199 and 2002, replacing earlier symbols by six cantons, the Central-Bosnian and the Herzegovina-Neretvan canton adopted their

(continued on p. 11)

Prijedlog hrvatske zastave Borisa Ljubičića.
Proposal for the flag of Croatia by Boris Ljubičić.

(nastavak sa str. 8) (continued from p. 8)

Željko Heimer: U očekivanju novih grbova i zastava u regiji / *Expecting new coats of arms and flags in the region*

Srpska umjesto grba uvela novi simbol – znak. U međuvremenu je raspisan i proveden natječaj za novi grb i himnu RS, a povjerenstvo je odabralo pet prijedloga koji će biti upućeni u proceduru Narodne skupštine. Kakvi će biti rezultati, teško je predvidjeti, kompromisom nisu zadovoljni ni Srbi, a predstavnici Bošnjaka i Hrvata također su se oštro usprotivili predloženim rješenjima. U Federaciji se nisu žurili, i natječaj za nove simbole raspisan je tek u studenom 2007. godine. Rezultati se mogu očekivati sljedeće godine.

Osim toga, deset kanotna Federacije prolazilo je kroz sličnu proceduru ukidanja simbola od strane središnjih institucija. Nove, nacionalno neutralne zastave i grbove usvajane između 1999. i 2002. godine, u zamjenu za ranije imaju šest kantona, Srednjebosanski i Hercegovačko-neretvanski kantoni usvojili su svoje simbole prvi put 2003/2004, odmah u skladu s principima koje zahtjeva Ustavni sud, dok Hercegbosanski i Zapadnohercegovački kantoni ignoriraju odluke suda i nastavljaju koristiti zastave Herceg-Bosne, proglašene za kantonalne zastave 1996. godine. Može se očekivati da će i oni doći „na tapetu“.

Slična nepoznanica je i Kosovo. Još neriješenog statusa, a u pripremi za proglašenje nezavisnosti Skupština Kosova je u lipnju 2007. raspisala je natječaj za grb i zastavu. Natječaj je proveden, ali se rezultati ne znaju i čini se čuvaju za trenutak proglašenja neovisnosti.

Kao i Srbija, Crna Gora je svoje sadašnje simbole usvojila još dok je bila u kratkotrajnoj zajedničkoj državi, 2004. godine. U Crnoj Gori postoje stranke koje nisu zadovoljne rješenjem već preferiraju srpsku trobojnicu, no ne čini se da se promjena zastave može za sada iole ozbiljnije očekivati. Ipak, kako je Crna Gora naslijedila značajan dio ratne mornarice bivše države, moguće je očekivati propisivanje posebne vojno-pomorske zastave, umjesto sadašnje nacionalne zastave koja se, čini se, koristi i na ratnim brodovima.

I na samom jugu, u Makedoniji pitanje simbola je „vruće“. Makedonija i danas koristi grb NR Makedonije usvojen 1946. godine, sve sa zvijezdom i plodovima maka. Zastavu usvojenu 1992. godine je na grčki pritisak morala zamijeniti 1995. i čini se da je time javnost zadovoljna. Veći problem u Makedoniji isticanje je zastava manjina, odnosno najbolnije pitanje albanske zastave. Dok se danas u praksi koriste zastave Albanije u područjima u kojima je albanska manjina zastupljena, povremeno i sa skandalima ako se uz nju ne istakne i makedonska zastava, makedonski zakonodavac još nije odlučio da li će propisati da manjinske zastave ne mogu biti jednake zastavama drugih zemalja (kao što je to bio slučaj u bivšoj Jugoslaviji, i kao što je i danas u Srbiji) ili će to dopustiti (kao što je u drugim državama s ovih prostora i u većini Europe). Dio stranaka zalaže se za prvu opciju i postoje prijedlozi kako bi se manjinske (ne samo albanske, nego i srpske, bugarske i turske) zastave „diferencirale“ nekim makedonskim znakom, opet analogno kao što su sve manjinske zastave u SFRJ bile opremljene socijalističkom zvijezdom). No, ni ovdje se ne čini da treba zadržavati dah do donošenja rješenja.

No, kao što se može zaključiti, „lovcu“ na nove simbole neće biti dosadno ni u godini koja je pred nama.

Zastava riječne flotile Vojske Srbije.
Army of Serbia river flotilla ensign.

symbols for the first time in 2003/2004 in accordance to the requirements of the Constitutional County, while the Herzeg-Bosnian and the West-Herzegovinian canton are ignoring the court decisions and continue to use their cantonal flags adopted in 1996, both equal to the previous flag of Herzeg-Bosnia. It may be expected that they shall come into focus soon.

A similar unknown term is Kosovo. Still with unresolved status, preparing to proclaim independence the Assembly of Kosovo made a concourse for the symbols in June 2007. The results are unknown and apparently held back for the moment of proclamation of independence.

Similarly as Serbia, Montenegro adopted its current symbols while still within the short-lasting common state in 2004. In Montenegro there are parties that are unsatisfied with the current design, preferring the Serb tricolour, but it does not appear that the flag change is imminent. However, as Montenegro inherited a larger part of the former common navy, it is to be expected that a separate naval ensign shall eventually be prescribed, instead of the current national flag that is, apparently, used on the warships.

In the very south, in Macedonia the issue of symbols is “hot”, as well. Macedonia is still officially using the coat of arms of the People's Republic adopted in 1946 including the red star and poppy fruits. The flag adopted in 1992 had to be changed in 1995 after the pressure from Greece, but it seems that this issue is closed now. A bigger problem in Macedonia is rising of the minority flags, i.e. the flag of Albanians in regions where they have relative majority. Today, the Albanian national flag is used, although with occasional scandals when it is hoisted without the Macedonian flag beside it. The Macedonian legislators still have not decided weather the minority flags should be somehow differentiated from the flags of their main nations (like it was required in former Yugoslavia as today in Serbia) or weather to let it (as it is now in all other countries of former Yugoslavia and in most of Europe). Some parties support for the first option and there are proposals around how to “differentiate” the minority flags (not only Albanian, but also Serb, Bulgarian and Turkish) with some kind of Macedonian symbols, again analogous like the all minority flags in former Yugoslavia included the yellow fringed red star. However, one should not hold his breath to see this resolved.

But in any case, a “hunter” for new symbols shall not have boring time in the year to come.

Prijedlozi za novi grb Republike Srpske, komisija ih je poslala autorima na "doradu" te će dorađeni biti ponuđeni Narodnoj skupštini na usvajanje.
Proposals for the new coat of arms of Srpska, the commission sent them to the authors for "improvement" so that they may be offered to the National Assembly for adoption.

Zastave političkih stranaka Bosne i Hercegovine II. dio

Flags of political parties in Bosnia and Herzegovina Part II

U nastavku priloga o suvremenim političkim zastavama u Bosni i Hercegovini, donosimo pregled političkih zastava još nekoliko stranaka. I to građanski orjentiranih stranaka Narodne stranke Radom za boljitak, Pokreta za promjene i Radničko-komunističke partije, stranaka s hrvatskim predznakom Hrvatske demokratske zajednice 1990, Hrvatske stranke prava BiH i Hrvatske demokratske unije BiH, te stranaka iz Republike Srpske Partije demokratskog progresa i Srpske radikalne stranke.

Continuing the report on current political flags in Bosnia and Herzegovina, we bring you some more party flags. These include the flags of civic oriented parties: the People's Party Work for Progress, the Movement for Changes and the Worker's Communist Party; then the parties with Croat attributes: the Croatian Democratic Union 1990, the Croatian Party of Rights of B&H and the Croatian Democratic League of B&H; and the parties from Srpska: the Party of Democratic Progress and the Serb Radical Party.

Zastava **Narodne stranke Radom za boljitak** je svijetlo-plave boje sa znakom stranke u sredini i ispisanim punim nazivom stranke, bijele boje, ispod znaka. Znak stranke je sastavljen od tri polja od kojih je jedno crvene boje, drugo plave boje i treće zelene boje. Polja su u obliku strelica koje su usmjerene ka središtu. Navedena polja su razdvojena uskim bijelim linijama. Zastava je usvojena Statutom stranke 9. veljače 2004. godine.

*The flag of the **People's Party Work for Progress (NSRzB)** is light-blue with the party emblem in the middle and the white full name of the party inscribed below it. The emblem is composed of three parts shaped as arrowheads pointing towards the centre conjoined, coloured red pointing from the left, green from the right and blue from below. These parts are outlined in white. The flag was adopted with the party Statutes of 9th February 2004.*

Zastava **Pokreta za promjene** je svijetlo plave boje sa udvojenim znakom stranke na sredini. Znak čini plavi kvadrat na kojem se nalazi žuta strelica, usmjerena prema gore desno te sa redom bijelih petokrakih zvijezda koje se prostiru paralelno sa suprotnom dijagonalom. Iznad kvadrata je kratica PZP, a ispod puni naziv pokreta u dva reda; na lijevom znaku latinicom, a na desnom ćirilicom. Zastava je usvojena 14. srpnja 2005. godine.

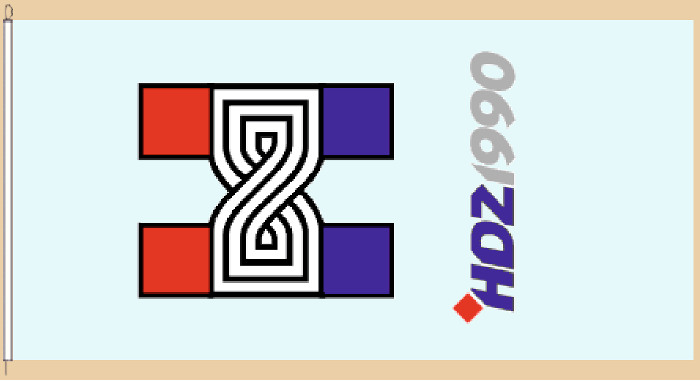
Zastava **Radničko-komunističke partije Bosne i Hercegovine** je svijetlo plave boje sa znakom stranke u gornjem lijevom uglu. Ispod znaka se nalazi puni naziv stranke, ispisan slovima crvene boje. Znak stranke čine srp, čekić i zvijezda petokraka crvene boje te stilizacija maslinove grančice ispod, zelene boje. Zastava je usvojena 2004. godine, kada je stranka i osnovana. (nastavak na str. 13)

*The flag of the **Movement for Changes (PZP)** is light blue with doubled emblem of the party. The emblem is composed of a blue square with a yellow arrow pointing toward up and right and with a series of white five-pointed stars parallel with the other diagonal. Above the square are the initials PZP, and below it is the full name in two rows; on the left emblem inscriptions are in Latin and on the right in Cyrillic script. The flag was adopted on 14th July 2005.*

*The flag of the **Worker's Communist Party of B&H (RKP BiH)** is light blue with the party emblem in the canton and the full name of the party inscribed in red letters in two rows. The emblem composes red sickle, hammer and five-pointed star above stylized green olive branch. The flag was adopted in 2004 when the party was established.*

(continued on p. 13)

(nastavak sa str. 12)

Hrvatska demokratska zajednica 1990 (HDZ 1990) nastala je odvajanjem od HDZ BiH, pri čemu je zadržao identične simbole HDZ-a uz dodatak broja 1990. Zastava HDZ 1990 je okomita, svijetlo plave boje sa znakom HDZ u sredini, ispod kojeg je logo. Znak, jednak znaku HDZ-a u Hrvatskoj, sastoji se od slova H sačinjenog od crvenih i plavih kvadrata i bijelog tropleta koji stilizira slova D i Z. Logo je načinjen od plavih kosih slova HDZ sa crvenim zakrenutim kvadratom u uglu i srebreno ispisanih brojeva 1990. Zastava stranke je usvojena Statutom stranke 8. travnja 2006. godine.

Zastava **Hrvatske stranke prava Bosne i Hercegovine** je hrvatska trobojnica sa stranačkim znakom u sredini. Znak se sastoji od štita podjeljenog lijevokosom bijelom gredom na kojoj su crna slova HSP, gornji dio je crveno-bijeli šah, donji dio je plavi na kome su bijela slova BiH, a cijeli štit nadvisuje troplet. Temelji se na zastavi matične stranke u Hrvatskoj. Zastava je usvojena novim Statutom Hrvatske stranke prava BiH iz 2006. godine.

(continued from p. 12)

The ***Croatian Democratic Union 1990 (HDZ 1990)*** *was established fractioning from HDZ BiH, retaining identical symbols with addition of numeral 1990. The flag of HDZ 1990 is vertical, light bolue with HDZ emblem in the middle and the logo below it. The emblem, equal to the HDZ emblem in Croatia, is the letter H composed of red and blue squares and a white triple wattle stylizing letters D and Z. The logo is composed of italic letters HDZ with a red rotated square and silver numerals 1990. The flag was adopted with the party Statutes of 8th April 2006.*

The flag of the ***Croatian Party of Rights of B&H (HSP BiH)*** *is the Croatian tricolour with the party emblem in the middle. The emblem consists of a shield divided by a bend sinister argent inscribed black HSP, the chief is chequy gules and argent and the base azure inscribed BiH. The shield is topped with a triple wattle. It is based on the flag of the mother party in Croatia. The flag was adopted with the new party Statutes of 2006.*

Zastava **Hrvatske demokratske unije Bosne i Hercegovine** je svjetloplave boje sa znakom stranke u sredini, ispod kojeg piše puni naziv stranke ispisan tamnoplavim slovima. Znak je u obliku velikih latiničnih slova HDU ispisanih zlatotiskom (a u praksi najčešće plavim) ispred kojih se nalaze tri kvadratića poredanih ukoso odozgo prema dolje, jedan ispod drugoga, crvene, bijele i plave boje. Zastava je usvojena Statutom 15. svibnja 2002. godine.

Zastava **Partije demokratskog progresa Republike Srpske** je plave boje sa simbolom stranke na sredini i punim bijelim ćiriličnim nazivom ispod njega. Znak stranke prestavlja list hrasta crvene boje na kome je ispisano ćirilićnim tamno plavim bijelo obrubljenim slovima PDP. Zastava je usvojena Statutom 1. lipnja 2004. godine.

The flag of the ***Croatian Democratic League of B&H (HDU BiH)*** *is light blue with the party emblem in the middle below which is inscribed full name in two rows in blue letters. The emblem is composed of gold (in use, de facto, blue) printed initials HDU in front of which are three squares set diagonally one above the other, red, white and blue. The flag was adopted with the Statutes of 15th May 2002.*

The flag of the ***Party of Democratic Progress of the Republic of Srpska (PDP RS)*** *is blue with the party emblem in the middle and the full white Cyrillic inscription in two rows below it. The emblem is red oak leaf behind Cyrillic dark blue initials PDP, outlined white. The flag is adopted with the 1st June 2004 Statutes.*

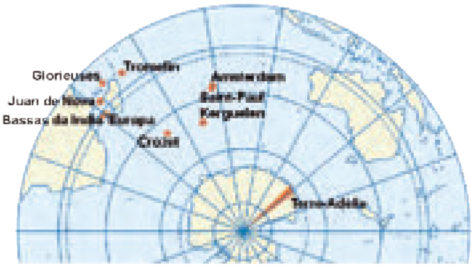

Zastava **Srpske radikalne stranke Republike Srpske** je plave boje na čijoj se sredini nalazi bijeli orao sa srpskim štitom i dva ukrštena mača, ispod kojeg je polukružni natpis imena stranke. Zastava je preuzeta od istovjetne stranke iz Srbije, a usvojena je u BiH 1996. godine kada je ondje stranka osnovana.

The flag of the ***Serb Radical Party of the Republic of Srpska (SRS RS)*** *is blue defaced in the middle a two-headed eagle with the Serbian shield holding two swords in saltire, below in an arch the Cyrillic name of the party. The flag is equal to the mother party from Serbia, adopted in B&H in 1996 on establishment of the subsidiary party.*

FRANCUSKE JUŽNE I ANTARKTIČKE ZEMLJE

Ovaj francuski prekomorski teritorij na francuskom se naziva *Terres australes et antarctiques françaises*, a poznatiji je po francuskom akronimu TAAF. Prema teritorijalnom ukazu iz 1956. godine sastavljen je od četiri distrikta: otok Kerguelen površine nešto preko sedam tisuća kvadratnih kilometara sa sjedištem u mjestu Port-aux-Français sa 68 stanovnika, arhipelag Crozet površine oko sto kvadratnih kilometara sa sjedištem u mjestu Afred Faure na otoku Île de la Possession s 29 stanovnika; otoci Amsterdam (54 km^2) i Sveti Pavle (7 km^2) tj. *Saint-Paul-et-Amsterdam* od kojih je samo prvi naseljen s 29 stanovnika u mjestu Martin-de-Viviès te zemlja Adélie (*Terre Adélie*) na Antarktici sa stalno naseljenom bazom s 34 stanovnika (prema podacima iz 1994. godine). [1] Osim toga, takozvani Razasuti otoci (*Îles Éparses*) koji su od 1960. godine bili pod upravom prefekta Reuniona, od 2005. godine su prebačeni također pod jurisdikciju Visokog administratora TAAF-a i čine peti distrikt, a obuhvaćaju četiri otočića u Mozambičkom kanalu (Bassas de India gotovo potpuno potopljen za vrijeme plime, Europa, najveći od njih s 30 km^2, na kojem je meteorološka stanica od 1949. godine, Juan de Nova, 5 km^2 na kojem se eksploatira guano te arhipelag Glorieuses, 7 km^2, s meteorološkim stanicama za predviđanje ciklona) te jedan sjeverno od Reuniona (Tromelin, 1 km^2, izuzetno važna meteorološka stanica). [2]

http://fr.wikipedia.org/wiki/Image:TAAF-fr.png

Zemlje TAAF-a dobile su grb 1958. godine kojeg je dizajnirala gđica Suzanne Gauthier, a pojavljuje se na poštanskim markama TAAF-a od 1959. godine. Štit je raščetvoren plavo i zlatno, u prvom polju srebrni endemski kerguelski kupus (*Pringlea antiscorbutica*), u drugom crni jastog predstavlja Amsterdam i St. Paul, u trećem okrunjena glava kraljevskog pingvina za Crozet i u četvrtom srebrna ledena santa za zemlju Adélie. Iznad štita je zlatna kruna s tri zlatne zvijezde i dva srebrna sidra, u novijim prikazima i s punim imenom Zemalja. Štit okružuju dva srebrna južnomorska slona (*Mirounga leonina*). [3]

Visoki administrator TAAF (*administrateur supérieur*) državni je dužnosnik koji upravlja Zemljama, do 2004. imao je sjedište u Parizu, a od tada u gradu Saint-Pierre-de-la-Réunion na jugu tog otoka. Položajnu zastavu visokog administratora uveo je u upotrebu prvi visoki administrator Richert ubrzo nakon preuzimanja položaja 1955. godine. Zastava se temelji na sličnim položajnim zastavama koje su u to vrijeme upotrebljavali guverneri francuskih kolonija – plava zastava sa francuskom trobojnicom u uglu. Richert je na to dodao u donjem dijelu slobodne polovice zastave bijeli monogram od slova TAAF složenih u obliku sidra okružen s tri bijele peterokrake zvijezde (rang

FOTW, Eugen Ipavec & Nozomi Kariyasu, 25.11.2007.

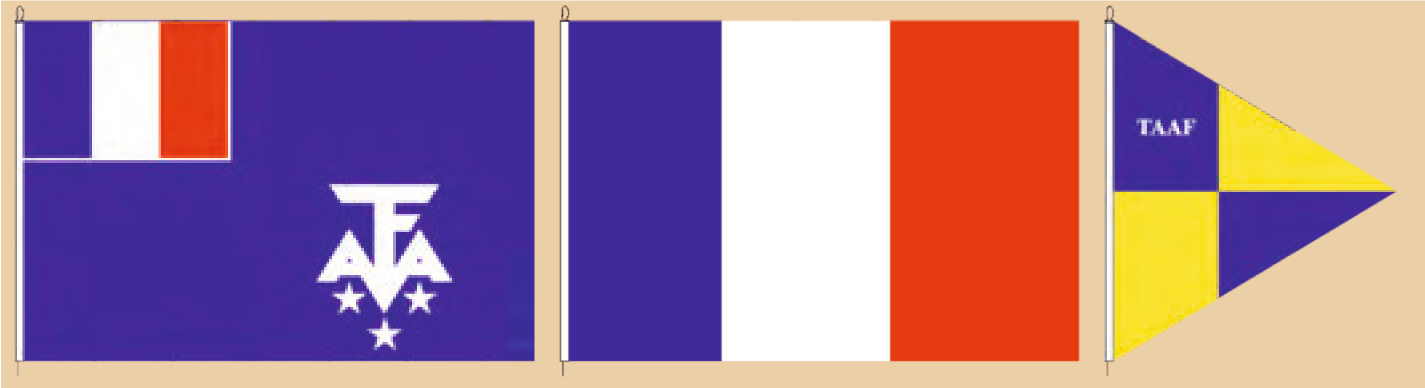
FRENCH SOUTHERN AND ANTARCTIC LANDS

This French overseas territory is named in French Terres australes et antarctiques françaises, *while it is more often known by its acronym TAAF. According to the Territorial Decree of 1956, the territory was composed of four districts: Kerguelen island, over seven thousand square kilometres with capital in Port-aux-Français with 68 inhabitans, the Crozet archipelago covering some hundred square kilometres, with capital in Afred Faure on Île de la Possession with 29 inhabitants; islands Amsterdam (54 km^2) and Saint Paul (7 km^2) ie.* Saint-Paul-et-Amsterdam*, the former counting 29 inhabitants in Martin-de-Viviès and the Adélie Land (*Terre Adélie*) on Antarctica with a permanent bas with 34 inhabitants (1994 data). [1] Beside that, the so called Scattered Islands (*Îles Éparses*) that were under the administration of the prefect of Reuniona since 1960, are now since 2005 under the jurisdiction of the Senior Administrator of TAAF making the fifth district, including four small islands in the Mozambique channel (Bassas de India almost entirely submerged during the high tides, Europa, largest among them with 30 km^2, supporting a meteorological station since 1949, Juan de Nova, 5 km^2 being exploited for guano and Glorieuses archipelago, 7 km^2, with cyclone warning meteo-station) and one small island north of Reunion (Tromelin, 1 km^2, with very important meteorological station). [2]*

*The TAAF lands obtained a coat of arms in 1958 designed by Miss Suzanne Gauthier, to be included in the post stamps of TAAF since 1959. It is quartered azure a Kerguelan cabbage argent; or a lobster sable (for Amsterdam and St. Paul), also or a royal penguin head crowned proper (Crozet) and of the first an iceberg of the second (Adélie). The shield is crowned with a coronet or with three mullets also or and two anchors argent overall inscribed (in newer depictions) with the full name of TAAF. The supporters are two southern elephant seals (*Mirounga leonina*). [3]*

*The Senior Administrator of TAAF (*administrateur supérieur*) is the state official governing the Lands until 2004 from Paris, and since then from Saint-Pierre-de-la-Réunion on the south of the island. The rank flag of the Senior Administrator was introduced by the first Senior Administrator Rochert soon after taking the office in 1955. The flag is based on the similar flags used at the time by the governors of the French colonies – blue ensign with the French tricolour in the canton. Richert added in the lower fly a white cipher composed of letters TAAF making an anchor shape surrounded with three white five-pointed stars (the rank of administrator was equal to a vice admiral). The flag was used by all subsequent Senior Administrators. This flag is often erroneously, even in the most respectable sources, provided as the flag of TAAF or the*

(nastavak sa str. 14) (continued from p. 14)

administratora odgovara rangu viceadmirala). Zastavu su nastavili koristiti svi administratori nakon njega. Ova zastava često se i u mnogim respektabilnim izvorima pogrešno navodi kao zastava TAAF-a ili kao „kerguelska pomorska zastava“, što ona nikako nije. [4] S obzirom da ova zastava nije nikada službeno usvojena, usvajanjem nove zastave njezina upotreba trebala bi okončati.

Naime, brodovi registrirani na otoku Kerguelen, koji jedini u TAAF ima registar brodova uz neke olakšane uvijete u odnosu na francuski metropolski registar, a koji je ustanovljen da bi se spriječio „bijeg“ brodara pod strane zastave, koriste isključivo francusku civilnu pomorsku zastavu, jednakog dizajana kao i francuska nacionalna plavo-bijelo-crvena trobojnica, ali s prugama različitih širina u odnosu 30:33:37 (takva zastava pri vijorenju daje privid pruga jednake širine). [5]

Ipak, izgleda da je popularnost (pogrešne) upotrebe zastave visokog administratora TAAF konačno pokazala potrebu za ustanovljenjem posebne zastave za TAAF, tako da je 23. veljače 2007. godine Visoki administrator donio Uredbu o znaku (tj. o zastavi) objavljenu pod brojem 2007-18 u službenom glasniku TAAF-a [6]. Nova zastava Francuskih južnih i antarktičkih zemalja je jednaka ranijoj zastavi visokog administratora, ali umjesto tri, ima pet bijelih zvjezdica oko monograma. Pet zvijezda, pretpostavimo, predstavljaju pet distrikta TAAF-a.

Ribolov je naravno najvažnija ekonomska aktivnost TAAF-a, a od proglašenja Isključivog ekonomskog pojasa od 200 milja od obale u 80-im godinama, „ribarska policija“ Zemalja ima veliku važnost. Kao i ostali brodovi registrirani u TAAF, brodovi ribarske inspekcije viju francusku nacionalnu zastavu, a kao razlikovni plamenac ističu na glavnom jarbolu trokutasti plamenac raščetvoren plavo i žuto sa bijelim slovima TAAF u prvom polju. [7] Plavo-žuti plamenac temelji se na signalu Međunarodne ribarske inspekcije koji je jednakog temeljnog dizajna, ustanovljen Haškom konvencijom iz 1882. godine. [8]

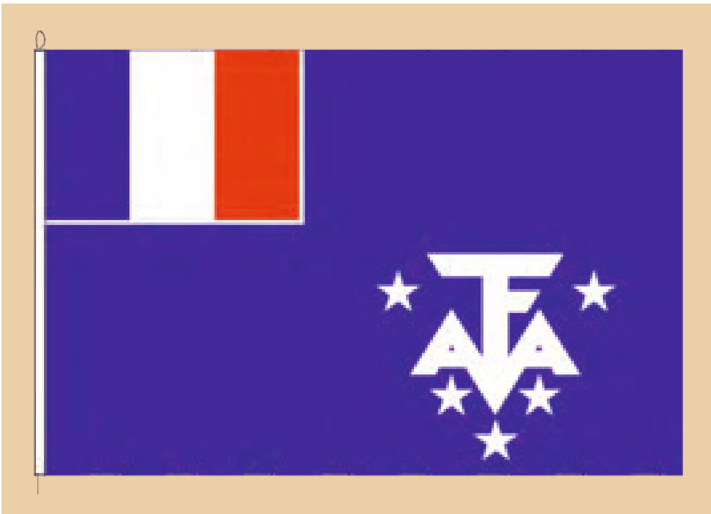
[1] TAAF Organisation, Terres australes et antarctiques françaises, http://www.taaf.fr
[2] Présentation des Iles Eparses, Ministère de l'Outre-Mer, http://www.outre-mer.gouv.fr/outremer/front?id=outremer/decouvrir_outre_mer/les_iles_eparses_1049904806609
[3] Mario Fabretto, Ivan Sache: Coat of arms, French Southern and Antarctic Lands (Overseas Territory, France), Flags of the World web site, http://www.crwflags.com/fotw/flags/tf.html
[4] Mario Fabretto: Flag of the Senior Administrator of TAAF, French Southern and Antarctic Lands (Overseas Territory, France), Flags of the World web site, http://www.crwflags.com/fotw/flags/tf.html
[5] Armand du Payrat: Album des pavillons nationaux et des marques distinctives / National flags and distinctive markings, S ervice Hydrographique et Océanographique de la Marine, Brest, France, 2000.
[6] Arrêté n° 2007-18 du 23 février 2007 relatif à le officialisation de l'emblème des Terres australes et antarctiques françaises, Journal officiel des Terres australes et antarctiques françaises, n° 33, 1er trimestre 2007, 15 mars 2007, ISSN 1292-802X, p. 16. http://www.taaf.fr/rubriques/publications/journalOfficiel/documents/publications_journalOfficiel_33.pdf
[7] Armand du Payrat, ibid.
[8] North Sea Fisheries Convention, Encyclopedia Britannica, 1911, http://www.1911encyclopedia.org/North_Sea_Fisheries_Convention

“Kerguelan ensign”, that it certainly is not. [4] Considering that this flag was never formally adopted, with the adoption of the new flag, it should fall out of use.

Namely, the ships registered in Kerguelan, being the only place in the Lands keeping such register, maintaining easier requirements for some regulations then the French metropolitan register, and which is established in attempt to prevent the escape of the French ships to other “flags of convenience”, used exclusively the French civil ensign, of the same design as the French national blue-white-red flag, only differing in the widths of the stripes, being in ratio 30:33:37 (such ensign provides illusion of equal stripes when fluttering). [5]

However, it seems that the popularity of the (wrong) use of the Senior Administrator's flag finally confirmed the need for the establishment of a particular flag for the Lands, so that on 23rd February 2007 the Senior Administrator issued a Decree on the emblem (i.e. on the flag) under the number 2007-18 in the TAAF Official Gazette [6]. The new flag of the French Southern and Antarctic Lands is equal to the previous flag of the Senior Administrator, but instead of the three stars, it includes five white stars around the cipher. The five stars, presumably, symbolize the five districts.

Fishery is, of cours,e the main economic activity of TAAF, and since the declaration of the Exclusive Economic Zone over 200 miles from the coast in the 80's, the TAAF “fishery police” has considerable importance. As other ships registered in TAAF, the ships performing fishery inspection fly the French national ensign, while a differentiatin pennant is hoisted from the main mast being triangular quartered in blue and yellow contining white letters TAAF in the first field. [7] The blue-yellow pennant is based on the signal of the International fishery inspection of the same basic design established following the Hague Convention of 1882. [8]

Nenad Labus

Polje i štit

Jedna od osnovnih tvrdnji o heraldici kaže da grb čine štit, heraldički likovi u njemu, grbovni nakit i plašt. Rijetko se dodaje da su likovi smješteni u polja te da su i likovi i polja obojeni heraldičkim bojama. Još rjeđe ćete pročitati ili čuti izrijekom navedeno da ne postoje grbovi u kojima likovi nisu obojeni i smješteni u također obojena polja.

Drugim riječima, u ovim definicijama polje se najčešće ne spominje kao važan, a kamo li nužan dio grba.

Posve je druga situacija kad je riječ o podjelama – tu odjednom polja postaju i te kako bitna i odjednom ih se često spominje. Doista, kad se opisuje (blazonira) složeni grb, tada se bez iznimke spominju prvo, drugo, treće itd. polja, te redom u svakom polju opisuju likovi koji su u njima smješteni.

Mada vam se ovo dosad rečeno može učiniti trivijalnim i samorazumljivim, ipak treba razmotriti odnos među pojmovima štita i polja i posljedice našeg neverbaliziranog poimanja tog odnosa.

Naime, polje ili polja – ovisno o njihovu broju i načinu podjele grba – stoje na štitu. I to stoje uvijek tako da ga simetrično i posve, bez ostatka, ispunjavaju. U tom smislu ispravno je reći da mi štit zapravo nikad i ne vidimo, budući da ga posve prekrivaju polja. Jedino gdje je prisustvo štita jasno i kroz što ga u stvari prepoznajemo je vanjski oblik koji poprimaju polja. U heraldici štit i ne postoji drugačije nego kao oblik.

U tom smislu sva ona povijesna razmatranja i prikazi, nerijetko i u obliku tabela, o povijesnom razvitku oblika štita zapravo odmažu u ispravnom shvaćanju pojma štita u heraldici i njegovu stvarnom odnosu spram drugih dijelova grba. Tome još više odmaže ideja da je grb nastao i svoj jedini ili ako hoćete "istinski" smisao imao na štitu. S tim ruku pod ruku idu sve one priče o križarima, vitezovima i turnirima, koje u stvari malo što imaju s heraldikom kako je se poima već nekoliko stoljeća.

Ovime želim kazati da je uloga i važnost štita u našem govorenju o heraldici zapravo precijenjena, a razlog su njegove tobožnje "povijesne zasluge" tj. prosta činjenica da su grbovi nastali oslikavanjem štitova. Neki vole podsjetiti i na okivanje metalima, pogotovo kad govore o geometrijskim likovima.

Ipak, budući da kad govorimo o štitovima najčešće u stvari mislimo na polja, a tek se o štitu govori kad se radi o oblicima koje polja mogu poprimiti (što je samo jedna od njihovih značajki, uz boje i likove u njima), mislim da bismo samo dobili kad bismo razmišljajući o grbovima, štit poimali malo opuštenije.

S druge strane, čini mi se da nismo uvijek ni posve svjesni u kolikoj smo mjeri uvjetovani epohom u kojoj živimo. Potreba za dokumentiranjem tj. što vjernijim prenošenjem budućim generacijama onog što je viđeno zna rezultirati u heraldici pomalo smiješnim i donekle apsurdnim posljedicama – poput zahtjeva da se poštuje "povijesni" oblik nekog grba i završi na posve neprimjerenom insistiranju da je "ispravan" jedino najstariji štit nekog grba. Jedan primjer za sve: aktualni grb Pazina (o kojem ste mogli čitati u prošlom broju).

A valjalo bi podsjetiti na mnoge stare grbovnike u kojima su grbovi, svi grbovi, smješteni u štitove ista oblika. Razlog sigurno nije intelektualna ili općenita lijenost autora tih grbovnika, već on leži u poimanju značaja štita, odnosno njegova oblika. Jer oblik štita, toliko dugo dok ga svi doživljavaju kao štit, važan je u likovnom oblikovanju i heraldičkim dizajnerima, dok za sam grb – za činjenicu da se radi o grbu - nije presudan.

The Field and the Shield

One of the basic claims regarding heraldry states that a coat of arms is composed of a shield, charges in it, charges above it and a mantle. It is rarely added that the charges are situated within fields and that both charges and fields are coloured with heraldic colours. Even less frequent one may found explicit claim that there are no coats of arms with uncoloured charges and that they are set in the uncoloured fields.

In other words, in these definitions the field is most frequently unmentioned as an important, even more essential part of the coat of arms.

It is quite different when we talk about divisions – here suddenly the fields become quite important and frequently mentioned. Indeed, when describing (blazoning) a composed coat of arms, without exception we have mentioned first, second, third etc. field, and charges set in each.

Although what was said may seem trivial and self-explenatory, we should consider the relationship between the concepts of shield and fields and the consequences of our non-verbalized concept of that relationship.

Namely, the field or the fields – depending on their number and the coat of arms division – are set on the shield. And they are always set so that they fill it up entirely and without exceptions. In that sense, we may say that the shield is not visible to us, since it is entirely covered by the field. The only way the shield is becoming clear and how we perceive it is through the outline of the fields. In heraldry, the shield does not exist in any other way the through its shape.

In that sense, all those historical reviews and depictions, often in form of tables, describing the historical development of the shield are, in fact, not helping in the correct grasping of the concept of shield in heraldry and its real relationship towards other elements of coat of arms. Even less helpful is the notion that the coat of arms was formed and, if you wish, has its only "true" sense, on a shield. The stories on crusaders, knights and tournaments are supporting the notion, but have nothing essential to do with heraldry, as it is perceived for several last centuries.

By this, I want to point out that the role and importance of shield in our notions of heraldry is overrated, due to its apparent "historical merits", i.e. due to simple fact that the coats of arms came to be by painting on shield. Some like to remind us also to the smitten metallic parts, especially when considering geometric charges.

However, when we talk about shield we are most frequently thinking of the fields, while we are talking about the shield only when we talk about the shapes the fields may take (which is only one of their characteristics, beside colours and charges within them). I believe that we would gain much if we would when thinking about coats of arms take the shield a bit more relaxed.

On the other hand, we are not always quite conscious how much we are determined with the epoch we are living in. The need for documentation, i.e. the even more reliable relay to the next generations of that what is seen, can result in heraldry with a bit funny and a way apsurd consequences – like the requirement of respecting the "historical" shape of some coat of arms, and end with quite inappropriate insistence that the only "correct" shape is the oldes shiedl of some coat of arms. One example for that all: actual coat of arms of Pazin (on which see the previous issue of GiZ).

While we should remind us to many old armorials in which the coats of arms, all of them, are set in shields of the same shape. The reason is certainly not the intellectual or general laziness of the authors of those armorials, but it lays in the very concept of the importance of shield and its shape. Because the shield shape, as long as it is taken as the shield, is important in the artistic rendering and to heraldic designers, while for the coat of arms itself – for the fact that it is a coat of arms – it is not critical.

Kronika HGZD

- 19. travnja, Sastanak HGZD, Arheološki muzej u Zagrebu, prikaz filma s XXVII. ICGHS St. Andrews, predavanja Dubravka Peić Čaldarović "Promjene hrvatske državne heraldike tijekom 20. stoljeća", Ivan Mirnik "Red Zmaja i njegov odraz u hrvatskoj i ugarskoj heraldici"
- 21. srpnja, (konačno) odaslan br. 1 GiZ
- 6.-10. kolovoza, sudjelovanje na XXII. ICV Berlin, predavanja J. Borošak-Marijanović "Flag-shaped Badges from World War I"; Ž. Heimer " The Flags of Zagreb"
- 7. kolovoza, u Berlinu promovirana zastava HGZD
- 2. listopada, godišnja skupština HGZD, Hrvatski povijesni muzej
    1. Skupština (Godišnji izvještaj, Plan rada, Izbori)
    2. Predstavljanje zastave HGZD
    3. Ž. Heimer "22. međunarodni veksilološki kongres Berlin 2007 i prijem HGZD u Međunarodnu federaciju veksiloloških udruga (FIAV)"
    4. J. Borošak Marijanović "Značke u obliku zastava - simboli država sudionica u Prvom svjetskom ratu"
    5. Stručno vodstvo po izložbi "Dadoh zlato za željezo - Hrvatska u Prvom svjetskom ratu"

    Gosti: Slovensko heraldičko-veksilološko društvo "Herald" i Valt Jurečić
- 10. listopada, u gostima kod Hrvatskog plemićkog zbora (HPZ), predavanje Envera Ljubovića "Plemstvo Like, Krbave i Vinodola"
- 12. prosinca, u gostima kod HPZ, Ž. Heimer predstavljanje HGZD i predavanje "Grbovi i zastave Zagreba" (slika dolje)

HGZD Chronicles

19 April, HGZD meeting, Archeological Musuem Zagreb, movie from XXVIIth ICGHS St. Andrews, lectures Dubravka Peić Čaldarović "Changes in the Croatian state heraldry in 20th century", Ivan Mirnik "Order of Dragon and its influence in Croatian and Hungarian Heraldry"

- 21 July, (finally) mailed nr. 1 of GiZ
- 6-10 August, participation in XXIIth ICV Berlin, lectures J. Borošak-Marijanović "Flag-shaped Badges from World War I"; Ž. Heimer " The Flags of Zagreb"
- 7 August, HGZD flag promoted in Berlin
- 2 October, HGZD Annual Assembly, Croatian History Museum
    1. Assembly (President's Annual Report, Agenda, Elections)
    2. HGZD flag promotion
    3. Ž. Heimer "XXIIth ICV Berlin 2007 and HGZD addmittance into International Federation of Vexillologic Associations"
    4. J. Borošak Marijanović "Flag-shaped badges - symbols of states participating in World War I"
    5. Expert guidance though exhibition "I Gave Gold for Iron - Croatia in World War I"

    Guests: Slovenian h.-v. association "Herald" and Valt Jurečić
- 10 October, guests in Croatian Nobility Colledge (HPZ), lecture by Envera Ljubovića "Nobility of Lika, Krbava and Vinodol"
- 12 December, guests in HPZ, Ž. Heimer HGZD introduction and lecture "Coats of arms and flags of Zagreb" (photo above)

O suradnicima ovog broja

Adi Mirojević (Sarajevo, 1986) Student Visoke zdravstvene škole u Sarajevu, nekoliko godina bavi se heraldikom i veksilologijom s posebnim osvrtom na Bosnu i Hercegovinu. Proučava povijesne zastave BiH.

Dr. Zvonimir Freivogel (Zagreb, 1955) Diplomirao stomatologiju 1979. na Stomatološkom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, od tada živi i radi u Njemačkoj u privatnoj ordinaciji kao stomatolog. Hobi - pomorska povijest, posebice zbivanja i brodovi na Jadranskom i Sredozemnom moru od Austro-Ugarske do danas, postupno se pretvorio u intenzivno bavljenje tom tematikom, o kojoj je objavio niz članaka i nekoliko knjiga u Hrvatskoj, Njemačkoj, Austriji, Italiji, Francuskoj i Poljskoj. Stalni suradnik mornaričkih časopisa i godišnjaka u Velikoj Britaniji i SAD-u, te član povijesno-mornaričkih udruga u Hrvatskoj ("Viribus Unitis", Pula), Njemačkoj, Austriji i Italiji.

Hrvoje Kekez (Zagreb, 1980) Diplomirao povijest i arhivistiku na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Od 2005. radi u Hrvatskom državnom arhivu u Zagrebu kao specijalist za stariju građu, od 2006. asistent na Odsjeku za srednjovjekovnu povijest Hrvatskog instituta za povijest. Bavi se pitanjima srednjovjekovnog slavonskog plemstva, kraljevske vlasti, kao i sredjnovjekovnim urbanitetom. Posebno se bavi hrvatskom novovjekovnom heraldikom.

Jasminka Ćus-Rukonić, (Split, 1950) Diplomirala arheologiju i povijest na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Muzejska savjetnica u Creskom muzeju, Arheološkoj zbirci Osor i Lošinjskom muzeju, gdje djeluje od 1978. godine do danas. Terenski istraživala cresko-lošinjski arhipelag. Autorica i koautorica kulturno-povijesnih izložbi i stalnih muzejskih postava. Stručnjakinja za arheološku topografiju cresko-lošinjskog arhipelaga, predromaničku plastiku i heraldiku.

U ovom broju pišu, naravno, i članovi predsjedništva HGZD **Nenad Labus**, potpresjednik i **Željko Heimer**, predsjednik.

On authors in this issue

Adi Mirojević *(Sarajevo, 1986) Student on the Medical College in Sarajevo, pursues heraldry and vexillology with special interest in Bosnia and Herzegovina. Researches the historical flags of B&H.*

Dr. Zvonimir Freivogel *(Zagreb, 1955) Graduated dentistry in 1979 at the University of Zagreb, and since he lives and works in Germany. His hobbies – maritime history, especially events and ships on the Adriatic and the Mediterranean since Austria-Hungary until present, gradually turned into intensive research and study, on which he published a number of articles and several books in Croatia, Germany, Austria, Italy, France and Poland. He is a regular contributor of maritime magazines and yearbooks in Great Britain and USA and member of maritime-historic associations in Croatia ("Viribus Unitis", Pula), Germany, Austria and Italy.*

Hrvoje Kekez *(Zagreb, 1980) Graduated in history and archivistics on the Faculty of Phylosophy of the University of Zagreb. Since 2005 works in the Croatian State Archive in Zagreb as older materials specialist and since 2006 is assistant in the Department for Medieval History of the Croatian Institute for History. Deals with issues of medieval Slavonian nobility, royal authority and medieval urbanity. Particularly he studies modern period Croatian heraldry.*

Jasminka Ćus-Rukonić *(Split, 1950) Graduated archeology and history on the Faculty of Phylosophy of the University of Zagreb . Museum counicllor in the Museum of Cres Archeology Collection of Osor and in the Museum of Lošinj since 1978. She was leading archeological research in the fields of the Cres-Lošinj archipelago. Authored and co-authored several cultural-historical exhibitions and permanent museum exhibitions. Expert in archeologic topography of the Cres-Lošinj archipelago, preromanic plastics and heraldry.*

The members of the HGZD Board also write in this issue: ***Nenad Labus****, vice-president and* ***Željko Heimer****, president.*

Grb i zastava HGZD

Coat of Arms and Flag of HGZD

Tijekom XXII. međunarodnog veksilološkog kongresa (ICV) FlagBerlin 2007 održanog od 6. do 10. kolovoza 2007. godine, HGZD je primljen u članstvo Međunarodne federacije veksiloloških udruga (FIAV, www.fiav.org), krovne stručne veksilološke organizacije koja okuplja preko 50 nacionalnih udruga iz cijelog svijeta. To je bila izvanredna prilika da se novoizrađena zastava HGZD premijerno prikaže međunarodnoj javnosti. Zastava našeg Društva izazvala je pozitivne komentare, a većina delegata požurila se fotografirati s njom za svoje glasnike. Zastava je izazvala pozitivne komentare i u Društvu, kojem je predstavljena tijekom Skupštine održane u Hrvatskom povijesnom muzeju 2. listopada 2007. godine. Tijekom Skupštine čuli su se komentari da bi blazon grba te opis zastave trebalo uskladiti s hrvatskom heraldičkom terminologijom i izričajem. Stoga ovdje donosimo cjelokupan blazon grba, znaka i zastave na hrvatskom i engleskom, a čitatelje molimo da svoje primjedbe pošalju na **hgzd@hgzd.hr** ili poštom da bismo uskladili tekst.

Grb HGZD je **u crvenom polju trokutastog štita, između tri srebrna štitića ukršteni plava zastava zlatnih resa na zlatnom koplju i heraldska palica, crveno-srebrno šahirana zlatnih krajeva. Štit je obrubljen zlatnim i okružen plavom vrpcom zlatnih rubova koji tvore četiri veksilološka čvora, čineći zarotirani kvadrat zaobljenih rubova. Na vrpci zlatnim slovima ispisano je u gornjem dijelu HGZD, a u donjem godina 2006. S desne strane štita kroz vrpcu postavljeno je zlatno zastavno koplje na kojem se nalazi zastava HGZD**.

Znak HGZD jednak je grbu HGZD bez zastave i zastavnog koplja.

Zastava HGZD je **crveno-bijelo-plava vodoravna trobojnica raskoljena na slobodnom kraju. U sredini**

(nastavak na str. 19)

During the 22nd International Congress of Vexillology (ICV) FlagBerlin 2007 held from 6th to 10th August 2007, the HGZD membership application for the International Federation of Vexillologic Associations (FIAV, www.fiav.org), the top vexillologic organization encompassing over 50 national associations from all ovet the world, was approved. That was an excellent opportunity to introduce the newly made flag of HGZD to the international public. The flag produced positive comments and many delegates joined in to photograph with it. The flag was well accepted in our Association as well, presented during the Assembly held in the Croatian History Museum on 2nd October 2007. During the Assembly the comments were given that the blazon of the coat of arms and the description of the flag should be made more in line with the Croatian heraldic tradition and expression. Therefore, we here bring the full blazon and description in Croatian and Englsih and we are asking our readers to provide comments to ***hgzd@hgzd.hr*** *or by regular mail so we could consolidate the text.*

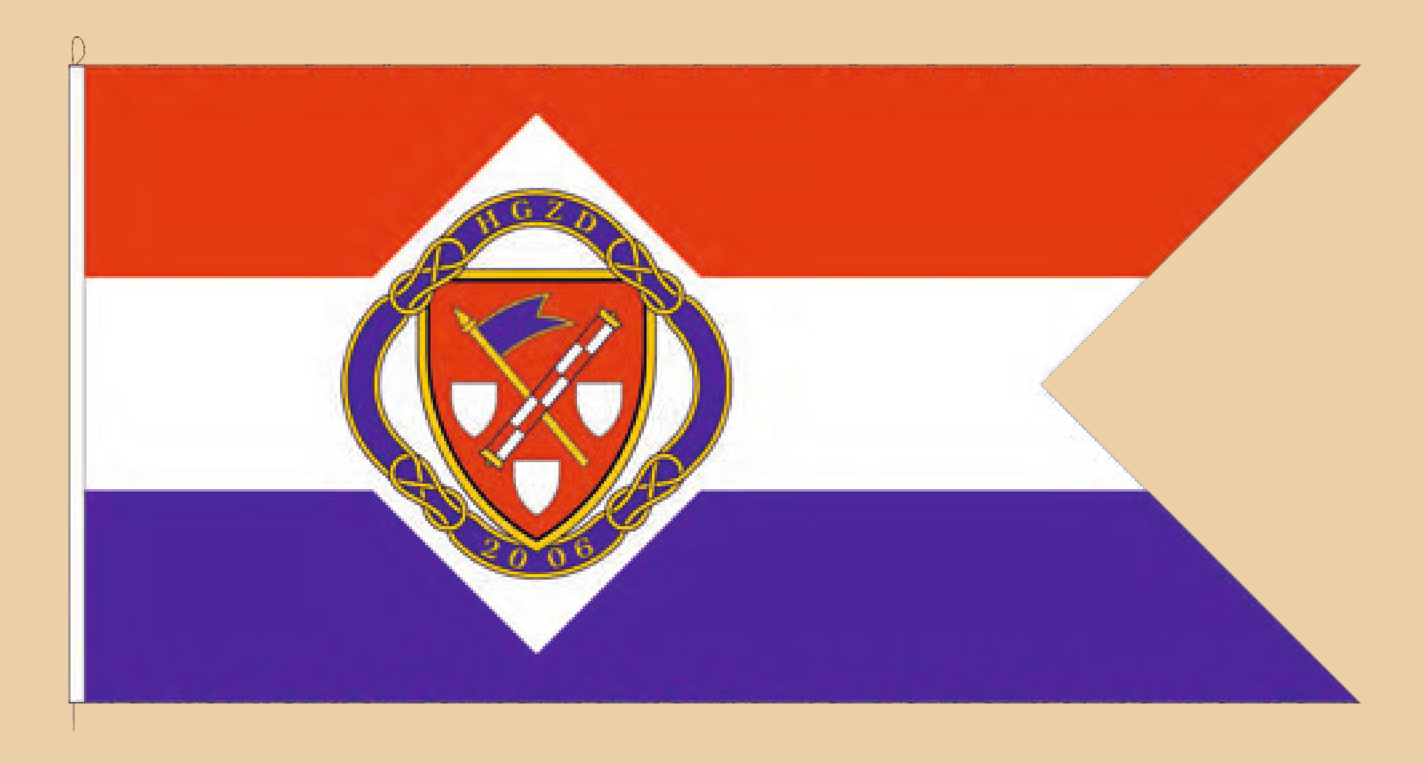
The coat of arms of HGZD is ***gules between three escutcheons argent a banner azure fringed or on a staff of the last and a herald's batton counter-compony gules and argent pommed or. The shield is encircled with a ribbon forming rotated square with rounded vertexes azure bordered or forming four vexillologic knots and inscribed within it above HGZD and below 2006. To the dexter, passing through the ribbon, a staff or and on it attached a swallow-tailed flag trierced gules-argent-azure with a square rotated patch argent overall containing the same ecutcheon and the ribbon****.*

The emblem of HGZD is equal to the coat of arms of HGZD but without the flag and the flag staff.

The flag of HGZD is ***red-white-blue horizontally divided tricolour with the split fly. In the middle of the flag on a white rotated square patch reaching to the half of the red and half of the blue stripe, the diagonal of which are parallel to the flag edges and are intersecting in the***

(continued on p. 19)

(nastavak sa str. 18)

zastave na bijelom kvadratnom polju koje zadire do polovice crvenog i polovice plavog polja, dijagonale kojeg su paralelne rubovima zastave, a sijeku se u središnjoj točki vodoravne dužine koja spaja kopljeni rub s vrhom raskola, nalazi se znak HGZD. Razmjer širine i dužine zastave je 1:2, a raskol svojim središnjim vrhom čini pravi kut.

Grb HGZD svojim elementima simbolizira heraldiku i veksilologiju svaku na tri razine – direktnim simbolom, oznakama pripadnosti međunarodnoj stručnoj zajednici te hrvatskoj baštini: štit grba direktan je simbol heraldike, tri srebrna štitića kao elementi grba su simbol međunarodne heraldičke znanosti, a heraldska palica simbol je heraldičkog autoriteta; zastava na koplju direktan je simbol veksilologije, veksilološki čvorovi simbol su međunarodne veskilološke znanosti, a zastavica u štitu simbol je značenja zastava. Izbor osnovnih boja grba, crvene, srebrne i plave povezuje ga s nacionalnim bojama, heraldska palica prikazana je crveno-srebrno šahirana kao simbol hrvatskog heraldičkog naslijeđa, a zastava je u obliku prve službene hrvatske trobojnice, instalacijske zastave bana Jelačića iz 1848. godine, koja je također bila raskoljena.

(continued from p. 18)

midpoint of the horizontal line connecting the hoist and the top point of the split, is set the emblem of HGZD. The ratio of width to height of the flag is 1.2, while the split fly indentation forms the right angle at the inner point.

The coat of arms of HGZD symbolize with its elements the heraldry and the vexillology each on three layers – directly by a particular symbol, charges symbolizing the international scolar communities and charges symbolizing the Croatian heritage: the shield is a direct symbol of heraldry, the three escutcheons are international symbols of herladic studies, and the herald's baton is a symbol of heraldic authority; the flag on a staff is the direct symbol of vexillology, the vexillological knots are international symbols of vexillologic studies, and the flag in the shield is a symbol of flag importance. The choice of the main colours of the coat of arms, red, silver and blue link it with the national colours, the herald's baton is red-silver chuequred symbolizing the Croatian heraldic heritage, while the flag is shape like the first official Croatian tricolour, the installation flag used by Ban Jelačić in 1848, which was also with a split fly.

Zastava HGZD na Kongresu u Berlinu, kolovoz 2007.

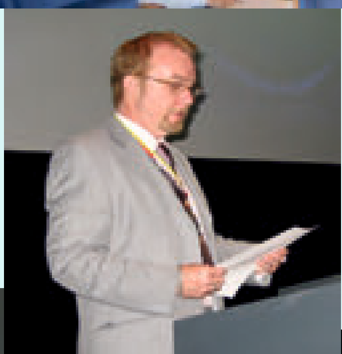
The HGZD flag on the Congress in Berlin, August 2007.

Delegati Kongresa (gore); Skupština FIAV, glasanje za prijem HGZD (dolje lijevo); predsjedništvo FIAV (dolje desno).

M. Lupant, predsjednik FIAV (lijevo); Otvaranje (desno); J. Borošak Marijanović (dolje lijevo); Ž. Heimer (dolje sredina); G. Batram i Ž. Heimer sa zastavama FIAV i HGZD (dolje desno).

